

ügyeletem alá tartozó elemi iskolai igazgatóságokkal:

„Tudomásomra jutott, hogy a kezdő tanítóknak az iskolai igazgatás menetére, saját jók helyzettükre és kötelességeikre vonatkozó ismeretek rendkívül hiányosak.

Felhívom a kir. főigazgató Urat, utatitása a kir. tanfelügyelőket és kezdő tanítókat illetően, hogy iskolafelügyelőségük során megfelelő módon kövessenek el minden lehető és jelzett hiányok fokozatos megszüntetését. Buzdításuk azonkívül a gondiájkra bízott kezdő tanítókat a rendszer önképzésére, az idősebb, tapasztaltabb tanítókat pedig arra, hogy támogatással fiatalabb kartaársikkal, utbaigazítással a szükséges szakismeretek elsajátíthatásában.

Kivánatos lenne a kezdő tanítókat iskolafelügyelői körzetek — vagy népoktatási kerületek szerint tano-értekezletek, vagy pedagógiai szemináriumok keretében behatóbban foglalkoztatni azokkal a kérdésekkel, amelyekben nincs meg a kellő tájékozottságuk. Ügyelni kell azonban arra, hogy az ilyen értekezleten való megjelenés ne járjon az érdekel tanítók nagyobb anyagi megterhelésével.”

Felhívom alapján külön is felhívom az espereskerületi tanítói körök elnökeit, hogy a körünyűlések keretében lehetőleg foglalkoztassák a tanítóknak tanítókat azokkal a kérdésekkel, melyekben nincs meg a kellő tájékozottságuk.

2705/1943. szám. Az 1868 : XXXVIII. t. e. 75. évelő ezélt törvény megalakításának megnevezése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium folyó évi december hó 4-én, 3869/1943. éln. szám alatt kiadott, valamennyi tankerületi kir. főigazgatóságához intézett és hasonló intézkedés megtétele végett az egyházi főhatóságoknak is megküldött rendeletét az alábbiakban közlóm:

„Az 1868 : XXXVIII. t. e. 75. évelő ezélt törvény megalakításának megnevezéssel rendelésű főigazgató urat, illetőleg az alárendelt polgári- és népiskolai igazgatóit, hogy december 15-én egy óra keretében megemlékezés történjék arról a törvényekről, mely önállóságunkat, a legértékesebb nemzetekkel való lépéstársítási képességünket világosan igazolja. Az önérendekeztési jogát 1867-ben visszanyert nemzet egyrészt gondoskodott a legszélesebb rétegek rendszere szellemi, erkölcsi és testi neveléséről, másrészt pedig a legértékesebb fellegaszt vállotta a vele együtt élő nemzetiségekkel szemben, biztosítván, hogy minden tanuló anyanyelvén kapja első oktatását. Ezen történeti tények hangsúlyozása és méltatása legyen a megemlékezés tárgya.”

Tekintettel arra, hogy a rendelet megkésve érkeztet hivatalomhoz, felhívom a felügyeletem alá tartozó összes népiskolai igazgatóit, hogy a hivatkozott törvényekről 1944. évi január hó első felében, egy óra keretében, megemlékezés történjék.

Határidő-emlékeztető.

A Katolikus Iskola 1944. évi 6 P előzetési díja az iskolapénztár részéről a 45.612. sz. postatakarékpénztári csekk számlára beküldendő. — Nyugdíjirányelők az iskolafenntartó által beküldendő. — Zárszámadások az 1943. évről és költészetek az 1944. évről jóváhagyottá végett az egyhm. főtanfelügyelő hivatalhoz beküldendő. — Irák, fizetek rendelése a második felére, 1944. február 1-ig. — A fásitással és erdőfésítés kapcsolatos felmerülő szükségletek 1944. január 15-ig jelentés teendő a kir. tanfelügyelő hivatalnak.

Eőljesztóink figyelmébe.

A közgyűlés határozata értelmében a Katolikus Iskola előzetési díja 1944. jan. 1-től 6 pengő. Kérjük, hogy ed. és az esetleges hátralékok jelen számunkhoz csatolt bejelentési lap felhasználásával időelőb fizessék be a követendő módon. A közlemények céljaira szolgáló részen feltüntetendő fel az espereskerületi (p. Baranya m. e. a. d. e. p. k. e. r.) Utána pontosan jelezzék, hogy a küldött összeg hátralék kiegyenlítését, vagy f. évi előzetesre szolgálja. Ezután pedig írják azt a pontos címet, melyre a lapot küldeni kell. A plébánia és az iskola részére történő előzetesek lehetőleg egyszerre, egyazon bejelentési lapon eszközöljék. — Utalványon történő bejelentés a kiadói hivatal nem fogad el.

HIREK.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyespüspök Úr Önmegmóltósága vitéz Edelenyi András, magyarbólyi kántortanítónak az igazgató-tanítói címet adományozta.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság Polgár Annát a Kajdász II. sorasz. Soly mos. Andrást az újpéteri kántortanítót, Weigand Erzsébetet a leveli II. sorsz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben kinevezte.

Helyettes-tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság Aul Máriát a kakasdi I. sorasz. Hadfy Bélát a tolanémedi III. sorasz. Lázár Évát az Odalmad-pusztai, Martinkovics Mária Magdolnát a sárosi (Mohácsnégy), Schraub Istvánt az aptvársadi tanítói állásokra helyettesítanói minőségben kinevezte.

Tanítók vasúti arképes igazolványának érvényesítése az 1944. évről. Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének felkérésére kapcsán a következőkre hívjuk fel a népiskolai tanító figyelmét: — A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium 1942. évi november hó 16-án kel. 177.000/1942. számú körrendeletének 9. §-ában foglalt rendeltés szerint az állami és nem állami népiskolai tanszemélyzet államasvásti kedvezményes jegyének váltására jogosító arképes igazolványok kiállításra végett szükséges és 2 (kettő) példányban készítenő kimutatást az ikola igazgatója igazgató-tanító, gondnoksági elnök, vagy az iskolazéki elnök állítja ki és záradékosítva végett a kir. tanfelügyelői hivatalhoz terjeszti fel. — A kir. tanfelügyelői hivatal a kimutatásokat jegyzék kíséretében a m. kir. Központi Illetményhivatalnak küldi meg. A m. kir. Központi Illetményhivatal a kimutatás egy példányát a megfelelő MÁV üzletvezetőszékhöz leendő továbbítás végett az érdekel iskola címére közvetlenül visszaküldi.

A nem állami helyettes tanítókat, az átmenetileg (oklevél nélkül) alkalmazott állami tanítókat, az állami népiskolai kisegítő szolgálatk, valamint a kétéves tényleges katonai szolgálatot teljesítő nőtlen alkalmazottakat MÁV arképes igazolvány nem illet meg.”

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szabó Géza. Kiadó a Pécsegyszéki Magyar Kat. Tanfelügyelőselet. Határidő Nyomdás Részosztály. Ir. szám: 21. sz. — A nyomdától felel: Dvorsky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségyszéki megyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előzetési díj 1944. évről 6 pengő. Szabó Géza. Tördelőkészítő: Tagdíj 1944. évről 3 pengő. SZERKESZTŐSEK: Pecs. (széki) Péntek-széta 9/a., (Piani Otthon), hová a lap szállást: részét illető minden külsőben hirdetések és reklámokhoz is küldendő. Az előzetési és lapsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1944. január 1. XXXIII. évfolyam, 1. szám.

Szebb Jövőt!

Ismét bepillérintést egy esztendő az idők órvényébe. Komoly, eseményekben gazdag, véres év. A háború szünetes arányú hullámait ideoda dobálják, a testi élet féktelen lángolási maradvánssá, a szenvedő embermilliók panaszaí örök a teremtés koronáját. Patfanásig feszülnek az idegek, hiszen a kiszámíthatatlan sors ma mindenkinél végeztis játszmát sorolt ki. Az egyneképpen úgy, mint a nemzetnek. Élet-hálhálarcát vívja az emberiség.

Ez a harc a gyűlölet jegyében folyik. Ezért olyan megdöbbenően tragikus, meghaladja a közönséges mereteket és kizökkent egy egész világot nyugalmi helyzetéből. Minden háborúban megvan a maga lélektana, amellyel bizonyos mértékben megfertőzi az embert, akinek azgyában a múlt pillanát nagyszerűsége, vagy halálfelelme ver föl izalmakat. Mohón és göröcsösen ragaszkodik a külső világhoz, mint a városégye szomorú világának elszántjai-akikben a lélek a legelőb esetben lát-szat csupán.

A mai háború is megtermeti a maga ember-típusát. Már megmozdult a korszeletmek méhében és most kezd alakot öltetni: önérejtőből akarja sziszterezeni, visszanyerni külső világa rangját! Ezért tud hiteltelnen módon kegyetlen lenni, könyörtelenül megtorolni, de palástot borítani a burjánzó kétségnyégre. Össze-vissza lökődik a naponkinti meglepetések. A nyers erő gőge élnemítja a lélek finom szépségeit. Milyen lesz a végélel ennek a kegyetlen valóságban vajdó embernek? Nem fog-e hamarosan megtépt ruhában, hamuvál a fején, mellét vere jeremiádotk sírni, mert bűnös és ferde volt az út, amelyen haladt? S nem bíborlank-e majd mindegyik ajkán a nagy fájdalom círomlátlan jajszava?

Végképpen megbukott volna az az ideál, aki nekünk itt Európában az élet emelkedtségét hirdette? Az az embertípus, aki meghajolt az erkölcsi parancs előtt, vállalta a szembeszénző hősiességével az életet és a belső világa rangjának megszilárdításán keresztül lett magasabb-

rendű emberré? Bizonyára szebbek és teljesebbek azok a kielégülések, amelyek a krisztusi élet — az igazi hősi élet — nyomán fakadnak? S vajjon ott remeg-e még annak a lelkeben ennek az életnek az emléke, aki ma katolikus hangulatúkné könyvel el a mi vállalkunkat, vagy kacérkodni mer ezzel a „hangulattal”?

A háború embertípusának magatartása kétked megbukik, de kérdés, mekkora nyers, lelkéltőlí felszökörő szív magával, hogy új silultsan új életet kezdjen?

Most kell szembeszénnünk az iszonyú igazsággal, hiszen a nevelő csak úgy tud eredményt elérni, ha a rejtett erőket is számol. Százszoros san nehéz a magyar tanító munkája, mióta egy a maroknyi nép belekerült és belemértit Európába. A tanítóknak kell lelekeben előlennie az új kor új embertípusát, neki kell nagy szeretettel körvon-alazni azt a mintát egy nemzedék számára, amely szerint élni szépsé és érdemes. Az a munkájában ott mereng a nemzeti lelkiismeret, mert tudja, hogy „egy nép annál erősebb, minél több erédelt, minél több erédelt, annál több erédelt”. Benne szívesen föl először az önmardossas, ha sziklára hullott a termékeny talajba szánt mag, ha hízva van a Ma embere azoknak a lelki feltételeknek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy kiállhassa a Holnap irtozatos próbáját...

Ennek a tudatnak vakmerő nyíltsággal, a jótútarás biztonságával áll meg egy percere a magyar tanító az új esztendő kapujában, hogy szíjant vessen önmagával. Hivatása felelősség-teljes, hiszen a magyarság életében — miként minden nép életében — is voltak a multban esztelenségek, amelyek a mi fejlődésünket is kiszámíthatatlan kanyarulatokon keresztül zsákutóba kényszerítették.

Ezért az 6 feladata a magyar érenek felszín-rehozásával megteremtetni a magyar ember-személyt, akinek szellemi fegyverkezése olyan lelkiséggel párosul, amely nem törli el, hanem betölti a mai kor törvényét, az igazságos, szociális magyar társadalom kialakítását: a Szebb Jövőt! Szírom Károly.

A nyelvi ismeretek tanítása.

Írta: Újvári Jenő kántortanító, Magyarcsanak.

I.

Talán egyetlen tantárgy sincs, amelyik olyan nagy változásokon ment volna keresztül, mint éppen a nyelvi ismeretek tanítása, helytérve természetesen a helyesírást is. Volt idő, amikor már megközlítették a mostani célkütyücskeket, de újabb eszközök és megokolások elsöpörték, míg ismét rázmézték arra, hogy célt lévészetek. Olyan bizonytalanság és olyan kísérletezések vannak még most is, hogy ugyancsak gondolkodhatunk azon, hogy mi is voltaképpen a nyelv és a helyesírás tanítása, melyik módszert kövessük. Bőséges anyagforrások van arra, hogy hogyan nem szabad tanítanunk, milyen hibát ne kövessünk el, de a nyelvi ismeretek tanítására lélektanilag megokolt eljárásunk nincsen.

Az anyanyelvnek a népisoklában való tanítását a XVI. században Raticiusus Farkas, majd Comenius hangoztatta, azonban a rendszeres tanítás általánosságban a XVIII. században kezdődött. Rochov és Felbiger szerint azért kell nyelvtantani, hogy a gyermekek anyanyelvükön helyesen tudjanak beszélni és írni. Ők már ebben az időben azt a célt vallották, amit napjainkban is követünk. Azonban Becker Károly e célkitűzésnek nem látta gyakorlati célját és megállapította, hogy a nyelv tanítása csak arra való, hogy a gyermek logikus gondolkodását fejlessze. Ezek szerint tehát a nyelv tanítása a népisoklá logikája volt. Kellner Lőrinc a logikai nevelés mellett a nyelvtannal kívánta megérteni a nyelvvel kifejezett gondolatok tartalmát is. Ezért kapcsolta fel a nyelv tanítását az olvasmányok tartalmi vizsgálatához.

Az eddigi előtervezéseknek Grimm Jakab és Herbert Spencer érvelése útját akarta állni. Szerintük az elemi nyelvtanításnak a népisoklában haszna nincsen, a nyelvnek elsajátítása csupán gyakorlati úton lehetséges. Azonban hiába volt minden érvelésük, a nyelvtant a népisoklából kiltitani többé nem lehetett. A Ratio educationis elcsúszta a népisoklában az anyanyelvi helyesírásának tanítását és ennek nyomán készítették magyar nyelvtani könyveket is. Ezekből tanították a helyesírást és a nyelvtant. A helyesírás állapota a tollbamondás, másolás és emelés volt. Külön állott ettől a nyelvtant: a szabályoknak beemléltetése.

Az 1887-ben kiadott első népisoklai Tanterv sok órássámmal, bőséges nyelvtani anyagot írt elő. A tanítás ugyancsak meghátározások betanításából és mondatlemzésből állt. Ez váltotta ki azt az ellenszámot, amelyik kimutatta, hogy az idevonatkozó elmélet a gyakorlatban nem állja meg a helyét. Az 1905-ben kiadott Tanterv kevesítette az anyagot, a „nyelvtant” helyett „nyelvtani magyarázatok”-at kívánt tanítani az olvasmánytárgyálással kapcsolatban.

Az 1925-ös Tanterv azt tűzi ki célul, hogy a gyermek beszéd és olvasás közben a nyelv törvényeit felismerje, beszédében és írásban azokat használni tudja; szabatos kifejezésre, logikus gondolkodásra szokjék. „A nyelvtan nagy embernek, érettebb elmének való elvont tudomány, olyanné pedig például a botanika, a bonatan, vagy a felsőbb matematika.” „Az iskola a beszédben a köznyelv, írásban az irodalmi nyelv tudatos használatát tűzi ki céljául.” (Kat. Tanterv és Utasítás.) Az 1932-ben kiadott Tanterv a gyermekeket akarja képessé tenni arra, hogy „a magyar nyelv kifejező erejét, szerkezetének lényegét és azokat a főbb törvényszerűségeket észrevegye, beszédében és írásban alkalmazni tudja, melyek a nyelvnek szóban és írásban való helyes használatát szabályozzák.” A legújabb Tanterv a magyar nyelv kifejező erejét és legfőbb törvényszerűségeit a nyelvi ismeretek tanításában észrvevati az értelmes, tiszta, helyes beszéd és írás elsajátítására érdekében.

A nyelvi ismeretek tanításának hullámzása napjainkban is tart. Érdekes megfigyelni, hogy csak nagyon kevesen vannak olyanok, akik a nyelv tanítását vitatják. Legtöbb esetben a helyesírásra terelődik a figyelem. Lássunk néhány gondolatot.

a) „Az Irodalmi nyelven való kiejtés észrvevítése már csak azért is szükséges, mert ha tájnyelven beszédnek is a gyermekek, írás közben megis az irodalmi nyelvet kell használni.” „Természetes, hogyha abban a közegben, melyben tanít, valamely nyelvjárással beszélnek, a gyermekektől nem kívánhatja meg nyomában, hogy az ő tájnyelvtől mentes beszédét utánozzák. Elégeljük meg azzal, hogy az irodalmi kiejtés észrvevését a gyermekekkel, akik azt összterozien és fokozatosan használják majd.” (Tanterv és Utm. IV.)

b) „Mi tehát a teendő? Tudatossá tenni a nép nyelvészlelében élő szépségeket, rávezetni arra, hogy nem szavazati való vidiességnek ezek, hanem nyelvünk zsinosságos és zsinosságának legzsinosságosabbi elemei.” (Népt. Lapja. 1942. II. sz.) „Teljesen meddő dolog ez az irgatóg munka, mert ha a gyermek kikerül az iskolából, úgyis csak tájzslóással fog beszélni.” „Vizszont vannak szavak, melyeket egész nyugodtan írhatnak tájzslóás szerint.” Az irodalmi nyelv miatt sokszor „az egyszerű beszéd helyett körmönfonton beszélnék az emberek, amibe úgyis belebonnyolódunk”. (U. o.) „A nyelvjárásgok egész természetesen fejlődő változati a nyelvnek... A nyelvjáráss nyelvjárásnak mindig helyes, bármilynyire elter is az irodalom és a mívelt osztályok nyelvével”. (Szinyeyi. A magyar nyelv.)

2) „A nyelvi ismeretek nyújtása közben a helyesírás tanítása van előtérben... ezentúl a

nyelvtanból csak azt kell tanítanunk, ami a helyesírással szoros kapcsolatban van... A Tanterv szemléből is láthatjuk, hogy a rendelkezésinkre álló idő túlnyomó részét, a helyesírás gyakorlására kell fordítanunk”. (Népt. Lapja. 1941. 23. sz.)

2b) „Az igazsághoz sokkal közelebb járnak talán azok, akik azon sajnálkoznak, hogy erre a nehéz tárgyra, amelynek főként csak a gyakorlati életben van jelentősége, oly sok időt kell fordítani és ezért nemesebb célokra nem jut”. (Nemetzevelés. 1943. 5. sz.)

3a) „Az iskola hivatott arra, hogy az irodalmi nyelvből használt kiejtést, szokinséket, a legfőbb szerkezeteket szemléltesse, ezekben használatát szóban és írásban a gyermek értelmi fókához mérten tudatosítsa tege”. (Tanterv és Utm. IV.)

3b) „Nagyobb nevelő-hatást a helyesírásnak csak abban az esetben tulajdoníthatunk, ha valóban igaz volna, hogy a helyesírás a nyelv tudatos használatát jelenti. Ez azonban nem áll, mert a nyomdászás és meghatározott nyelvtanról anélkül, hogy nyelvtudatos használná”. (Nemetzevelés. 1943. 5. sz.)

4) „Minden iskolafaj tantervében ki van mondva a követelmény, hogy az iskola fokának, a növekedéskor életkorának megfelelően minden tanulóit, akik nemzetileg öntudatos erkölcsi lények akarunk nevelni, képessé kell tennünk anyanyelvünk helyes és szabatos, szóbeli és írásbeli használatára”. „Az erre irányuló előkészítéssel és eljárásnak egyes szakaszai: a helyesírás és a nyelvszabályok ismeretének elsajátítása.” (Népt. Lapja. 1938. 18. sz.)

4b) Ha nyelvtan ennek az anyagnak a neve, ha pedig nyelvét magyarázat, a tény mindig egy és ugyanaz, nevezetesen egy igen nagy ismeret-halmaz, mely a gyermek lelkivilágától a legtvalóbb áll, érdeklődését le nem kóti és ezek mellett oly ismeretanyag, amire a magyar nép 90%-ának soha az életben szüksége nem lesz és ennek semmi hasznát nem látja, de nem is látja, mert az iskolából kikerülve, mint neki teljesen fölösleges ballasztot néhány hónap alatt kidobja agyából”. „A beszéd szabátosság és írás helyessége csak úgy váltatik, ha mind többet gyakorolják és a ritigálják”. (Népt. Lapja. 1930. 15-16. sz.) „A magyarság csak akkor is szervezett állami és társadalmi életet él és kultúrát teremtett, amikor talán maga a fejedelem sem tudott írni”. (Nemetzevelés. 1943. 5. sz.)

5a) „A népisoklában nyelvet tanítunk, nem nyelvtant”. (Tanterv és Utm. IV.)

5b) „Aki nem járatos az egyszerű és összetett mondatok nyelvtanában, az véteni fog a gondolatok egymástal való leírásában... a népisoklá nyelvtani törvényeket is tanít”. „Nem szabad a népisoklában szabályokat és törvényeket adnunk; a szabály és törvény általános ítélet, tehát általános ítéleteket nem szabad adnunk. Az általános ítélet általános fogalmakból áll; általános fogalmakat csak azért alkotunk, hogy általános ítéleteket kapjunk, tehát általán-

nos fogalmakat sem szabad adnunk... Ha tehát a munkaiskola nem akar neveltségével feladni, akkor el kell fogadnia, hogy a népisoklá szabályokat és törvényeket is tanít.” (Huszár: Nevelés-tan. II.)

6a) „Különben is a magyar nyelvnek, mint nagyzó nyelvnek alaklata oly átlátás: hogy tanításuk sok nehézséget nem okoz és szemléltetés kellő vezetés mellett, kellemes foglalkozásává lehet a tanulóknak”. (Dunántúli Tanítók Lapja. 1930. 23. sz.)

6b) „... a mai magyar nyelvtan teljesen idegen a magyar észjárásról. Görög, latin és német nyelvtanok mintából összekötösvastított tudomány rendszer magyar köntösből. Olyan mint a fűvezetkára ártírt hárommegyes jónak gitárszólsórsógsósnak”. (Ferenzy: Amit jónak hitünk az iskolában.)

7a) „A nyelvtani terminus technikusok csak megkönyvitik a munkát.” (Nemesse: A Családi Iskola.)

7b) „... megtanítjuk a lényeket anélkül, hogy a tulajdonfőny szót ki ejtenék”. „Igen helyes a lapunkban sokszor hangzatosított gondolat, (Szerk.) (Népt. Lapja. 1930. 15-16. sz.)

E szemelvényekből is láthatjuk, hogy az általánosságban nincs vége. (Folytatás következik.)

Püspöki rendelet.

2545/1943. isk. szám. Övönök államszegélyének kiltatása. A m. kir. helyettesítiszteriumnak 1943. évi október hó 26-án. 369.537/1943. XVII. szám alatt valamennyi m. kir. tiszti főorvoshoz eljárt rendeletét magamévá véve, megfelelő intézkedést véve alább közlöm a fohátosságok alá tartozó összes övönök feltéglőbizottságainak plébános-elnökveivel:

„Elrendelem, hogy a községi és egyesületi, nem állami övönök működésének megkezdésénél napján a hivatali fogadalmat tegye le. Utasítsa Tiszti Főorvosra a feltéglőbizottságokat, hogy az övönök működése megkezdésére vonatkozó jelentésüköz minden esetben csatolják az övönök fogalmi okmányát, mert ennek elmulasztása esetén az övönök államszegélyét nem fogadalmi.”

Felívem ezzel kapcsolatban Tiszti Főorvos Urat, hogy az övönök váltásakor általában leandó javah. gysá előtt időre az ideglen államszegélyt is csak abban az esetben utalja ki, ha az övönök fogadalmat letette.”

Főtanfelyelői rendelkezések.

2570/1943. szám. Kezdő tanítók bevezetése az iskolaiogazgatásra, saját jól helyzetükre és költetességeikre vonatkozó tudnivalókra. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1943. évi november hó 11-én. 159.000/1943. X. ú. ö. sz. alatt kell, valamennyi tankerületi kir. főogazgatóhoz intézett a hasonló intézkedés kérésével egyetértőleg a szabályok meghittatott rendeletét kezdő tanítóknak és iskolaiogazgatásra, saját jól helyzetükre és költetességeikre vonatkozó tudnivalókba való bevezetése tárgyában, tudomás-vétel és miheztartás végett alább közlöm a fel-

ügyeletem alá tartozó elemi iskolai igazgatóságokkal:

„Tudomásomra jutott, hogy a kezdő tanítóknak az iskolai igazgatás metódusát, saját jogú helyzetükre és kötelességeikre vonatkozó ismeretük rendkívül hiányosak.

Felhívom a kir. Főigazgató Urat, utasson a kir. tanfelügyelőket és az iskolafelügyelőket, hogy iskolafelügyelőségük, hogy iskolafelügyelőségük során megfelelő módon kövesse el a minden lehető a jelzett hiányok fokozatos megemléztetését. Buzdítsák azokon a gondjaira bízott kezdő tanítókat a rendszeres önképzésre, az időszaki, tapasztalható tanítókat pedig arra, hogy támogassák fiatalabb kártársainkat tanácsokkal, utbaigazítással a szükséges szakismerekkel elsajátításában.

Kivonatolva lenne a kezdő tanítókat iskolafelügyelői körzetek — vagy népoktatási kerületek szerint külön értekezletek, vagy pedagógiai szemináriumok keretében behatóbban foglalkoztatni azokkal a kérdésekkel, amelyekben nines meg a kellő tájékozottság. Ugyelni kell azonban arra, hogy az ilyen értekezlet való megjelenés ne járjon az érdekelt tanítókat nagyobb anyagi megterheléssel.”

Perfekt alapján külön is felhívom az egyeskerületi tanítói körök elnökeit, hogy a körülységek keretében behatóbban foglalkozassák a kezdő tanítókat azokkal a kérdésekkel, melyekben nines meg a kellő tájékozottságuk.

2705/1943. szám. Az 1868 : XXXVIII. t. c. 75. évfolyam elzárta megalkotásának megemlézése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium folyó évi december hó 4-én, 3869/1943. éln. szám alatt kiadott, valamennyi tanterületi kir. főigazgatósághoz intézett és hasonló intézkedés megtevéle végzett az egyházi főhatóságoknak is megküldött rendeletét az alábbiakban közlöm:

„Az 1868 : XXXVIII. t. c. 75. évfolyam elzárta megalkotásának megemlézése. Felhívom Főigazgató urat, értesítse az alrendelt polgári- és népoktatási igazgatóit, hogy december 15-én egy óra keretében megemlékezés történjék erről a törvénykönyvről, mely Európánkunkat a legmivoltabb nemzetekkel való léptéstartási képességünkkel világosan igazolja. Az önmegemlékezési jogát 1867-ben visszanyert nemzet egyrészt gondoskodott a legzselebb rétegek rendszeres szellemi, erkölcsi és testi neveléséről, másrészt pedig a legteljesebb felosztást valotta a vele egyező nemzetségekkel szemben, biztosítván, hogy minden tanuló anyanyelvén kapja elő oktatását. Ezen történeti tény hangsúlyozása és méltatása legyen a megemlékezés tárgya.”

Tekintettel arra, hogy a rendelet megkésve érkezett hivatalomban, felhívom a felügyeletem alá tartozó összes népoktatási igazgatóit, hogy a hivatkozott törvényekről 1944. évi január hó 15-én felében, egy óra keretében, megemlékezés történjék.

Határidő- emlékeztető.

A Katolikus Iskola 1944. évi 6 P. előfizetési díja az iskolapénztárk részéről a 45.612 sz. postakarbépfizetési csekk számlára beküldendő. — Nyugdíjjárulékok az iskolafenntartók által beküldendő. — Zárszámok az 1943. évről és költségvetések az 1944. évről, továbbá a végzet az egyh. főtanfelügyelői hivathoz beküldendő. — Irák, fizetek rendezése a második félére, 1944. február 1-ig. — A fűtési és erőellátási kapcsolatban felmerülő szükségletek tárgyában január 15-ig jelentendő a kir. tanfelügyelői hivathoz.

Előfizetőink figyelmébe.

A közlény határozata érelmében a Katolikus Iskola előfizetési díja 1944. január 1-től 6 pengé. Kérjük, hogy ez és az esetleges hátralekelt jelen számunkhoz esattol belizeti lap felhaztatásával mielőbb fizessék be a köv. é. k. e. z. m. ó. d. o. n. A közlények céljaira szolgáló részen felül fűtessék fel az egyeskerületi (pl. B. o. y. h. a. d. i. é. s. p. k. e. r.) Utána pontosan jelezzék, hogy a küldött összeg hátralekelt kiegyenlítésére, vagy I. évi előfizetésre szolgál-e. Ezután pedig írjuk azt a pontos címet, melyre postán küldeni kell. A plébánia és az iskola részére történő előfizetések lehetőleg egyszerűen, egyazon belizetési lapra eszközöljünk. — Utáonyon történő belizetést a kiadóhivatal nem fogad el.

HIREK.

Igazgató-tanítói cím adományozása. A Megyéypüsköp Ur Öngymnélsége vitéz E. delényi András, magyarbolyi kántortanítóknak az igazgató-tanítói címet adományozta.

Rendes tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság P. olgár Annát a kajdasi II. sz. sz. S. o. l. y. m. o. s. Andrást az újpesti kántortanítói, Weigand Erzsébetet a teveli II. sz. sz. tanítói állásokra rendes tanítói minőségben kinevezte.

Helyettes-tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság Aul. Mariát a kakasdi IV. sz. sz. Hadfy Bélát a tolnanemző III. sz. sz. Lázár Évát az Odalmánd-pusztai. Martinkovic s. Mária Magdolnát a sárosi (Mohácssziget), S. C. h. r. a. u. Istvánt az apátvársadi tanítói állásokra helyettes-tanítói minőségben kinevezte.

Tanítók vasúti árkepek igazolványainak érvényesítése az 1944. évre. Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének felkérésére kapcsán a következőkre hívjuk föl a népoktatási tanítók figyelmét:

„A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1942. évi november hó 16-án kelt 177.000/1942. számú körrendeletének 9. §-ában foglalt rendelkezés szerint az állami és nem állami népoktatási tanszemélyt állami vasúti kedvezményes jegyeinek váltására jogosító árkepek igazolványok kiállításra végett szükséges és 2 (kettő) példányban készítenéd kimutatást az ikola igazgatója igazgató-tanító, gondnoksági elnök, vagy az iskolaszéki elnök állítja ki és záradékosan végezteti a kir. tanfelügyelői hivathoz terjeszti fel.

A kir. tanfelügyelői hivatal a kimutatásokat jegyzék kíséretében a m. kir. Központi Illetményhivatalnak küldi meg. A m. kir. Központi Illetményhivatal a kimutatás egyik példányát a megtele M Á V üzletvezetőséghez leendő továbbítás végett az érdekelt iskola címére közvetlenül visszaküldi.

A nem állami helyettes tanítók, az átmenetileg (oklevél nélkül) alkalmazott állami tanítók, az állami népoktatási kisegítő szolgálatok, valamint a kéteves tényleglen katonai szolgálat teljesítő nőtlen alkalmazottakat M Á V árkepek igazolvány nem illet meg.”

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szabó Géza. Kintó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanfelügyelő. Haladás Nyomda Békésvárytársaság Békéi Király 21. sz. A nyomdártól felel: Dvorszky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségyházmegyei tanhatóság hivatalos közlényre
Népoktatásügyi havi közlőny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elején.
Szabó Géza.

Előfizetési díj: 1944. évi 6 pengé.

SZERKESZTŐI PÉCS. Inceády Dénes-utca 91. (Papi Ótház), hozzá a fűtési részét utalás minden közzététel, hirdetés és reklámoké is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postakarbépfizetési befizető-lapon küldendő be.

Pécs, 1944. január 1.

XXXIII. évfolyam, I. szám.

Szebb Jövőt!

Ísmét beérte a tél, az időzők órák, órák, órák. Komoly, eseményekben gazdag, véres év. A háború szünetlően arányú hullámait ideoda dobálja, a testi élet féktelen lángolását mardossák, a szenvedő embermilliók panaszai örök a teremtés koronáján. Pattanásig feszülnek az idegek, hiszen a kiszámíthatatlan sors ma mindenkinél végtelen jatzsmát sorsolt ki. Az egyénnek éppen úgy, mint a nemzetnek. Élethalálharcát vívja az emberiség.

Ez a harc a gyűlölet jegyében folyik. Ezért olyan megdöbbentően tragikus, meghaladja a közönséges méreteket és kizökkent egy egész világot nyugalmi helyzetből.

Minden hősrünk megvan a maga lélektana, amellyel bizonyos mértékben megferőt az ember, akinek agyában a múlt pillanat nagyszerűsége, vagy halálfelelme vir fog izgalmat. Mohón és gőresőben ragaszkodik a külső világhoz, mint a városégy szomorú világnak elszántján, akikben a lélek a legtöbb esetben látzat csupán.

A mai háború is megtermetti a maga emberitipust. Már megmozdult a korszellem mélyében és most kezd alakot ölteni: önbizerebből akarja visszaszerzeni, visszanyerni külső világa rangját! Ezért tud bízhetetlen módon kegyetlen lenni, könyöröletlenül megterölni, edd palástot borítani a burjánzó kétségnyegre. Össze-vissza löködik a naponkénti meglepetések. A nyers erő gögje elemétja a lélek finom szépségeit. Milyen lesz a végéltja ennek a kegyetlen valóságban vajdó embernek? Nem fog-e hamarosan megtépt ruhában, hamuval a fején, mellét vörse jeremiádotok sirmi, mert büns és ferde volt az az út, amelyen haladt? S nem hibóznak-e majd mindegyik ajkán a nagy fájdalom címetalán jaszavak?

Végképpen megbuktott volna az az ideál, aki nekünk itt Európában az élet megkezdésétől hirdette? Az az emberitipus, aki meghajolt az erkölcsi parancs előtt, vállalta a szembeszézés hősiességével az életet és a belső világa rangjának megszállrdításán keresztül lett magasabb-

rendű emberre? Bizonyára szebbek és teljesebbek azok a kielégülések, amelyek a krisztusi élet — az igazi hősi élet — nyomán fakadnak! S vajjon ott remeg-e még annak a lelkeben ennek az életnek az emléke, aki ma katolikus hangulatúknál könyveli el a mi vallásunkat, vagy kacérkodni meg ezzel a „hangulattal”?

A háború emberitipusának magatartása békében megkötök, de kérdés, mekkora nyers, lélek nélküli feszítőerőt visz magával, hogy új stílusban új életet kezdjen?

Most kell szembenéznünk az iszonyú igazsággal, hiszen a nevelő csak úgy tud eredményt elérni, ha a rejtett erkölcsi is számol. Százszorosán nehez a magyar tanító munkája, mióta ez a maroknyi nép belekerült és belemerült Európába. A tanítónak kell lélekben előlennie az új kor új emberitipusát, neki kell nagy szeretettel körvonalmazni azt a mintát egy nemzedék számára, amely szerint élni szépsé és érdemes. Az a munkájában ott remeg a nemzeti lelkiismeret, mert tudja, hogy „egy nép annál erősebb, minél több eredit, önmagán szisszen fel először az önmagából fölmutatni.” Benne hullott a termékeny talajba szánt mag, ha hivatalban van. Ma embere azoknak a lelki feltételeknek, amelyek alhozz szükségesek, hogy kiállhassa a Holnap irtózatosa próbáját...

Ennek a tudatnak vakmerő nyíltságával, a jóútonjárás biztonságával áll meg egy percre a magyar tanító az új esztendő kapujában, hogy szímet vessen önmagával. Hivatása felelősségteljes, hiszen a magyarság életében — miként minden nép életében — is voltak a multban esztelenségek, amelyek a mi fejlődésünk is ki-zámíthatatlan kanyarulatokon keresztül szakútaba kényszerítettek.

Ezért az ó feladat a magyar erények felszerezhásával megteremteni a magyar emberemlényt, akinek szellemi fegyverkezése olyan lelkiesség párosul, amely nem tőrl el, hanem betölti a mai kor törvényét, az igazságos, szociális magyar társadalom kialakítását: a Szebb Jövőt! Szírom Károly.

dás legyen. Ne találon rajtnak semmi kivétlétől, megbotránkoztatól. Sem beszédünkben, sem megjelölésünkben. Nehogy amit az iskolában építünk, azt veselkedésünkkel lerontsuk. Ezért a tanítónak öltözködése diszkrét, erkölcsös legyen. Amikor anyai léhaság és romlottság környékezi az ifúságot, ne botránkoztatassunk és ne hagyjuk sodortani magunkat a „modernség” áramában. Hogyan tanítsuk a gyermeket Szent Margit szellemében lemondásra, önmegtartóztatásra, az igények józan korlátozására, haragra a puhaságra, könnyelműségre, élvezetvágygal szemben, amikor nevelője épen az ellenkezőt prédikálja. Szép életre nem lehet beszéd nélkül tanítani. Az arckifejezése, a tekintet, az öltözködés, ha igazi erkölcs lakik szívünkben, kihatóbb tanítást ad, mint egy egész könyvtár.

Adt mondja a legenda Szent Margitunkról: „Stabat ad fenestram chori.” Gyakran áll a kórus ablakánál. Miért? Adt videndum Corpus Christi.” Hogy lássa Krisztus testét, az Eucha-

risztiát és elmerüljön imádságában. Az Egyház az iskolát a templom mellé építette. A tanító, a mester lakását az isteni Mester lakása közelébe, hogy a tantervet az örökkémsé viágánál készítsük el, a munkát az isteni Mester szemlélésében végezzük és ha a munkában elfáradunk, a legrovidebb úton érjünk oda megpihenni Jézus Szentségs Szívén... Legyünk ebben is követői Szent Margitnak. Szerezzük a templomot, az Isten házát, ahol erőnk és boldogságunk forrása fakadnak. Tiszteeljük meg ajátos viseletünkkel. Tanítsuk meg az embereket a templom megbeszélésére, hogy ne csak a mozik, kocsimák, szórakozóhelyek útját járják, de a templomba behuny szemmel is átudaljanak... Szerezzük az imádságot, mellyel leeshetjük Isten áldását és bebiztosíthatjuk magunkat minden levertség, fáradtság, kedveltség ellen... Tegyük össze kezünket egymáséi is, hogy helyünket megállhassuk és munkánkat siker koronázza.

Szentes Károly.

A nyelvi ismeretek tanítása.

Ira: Ujvári Jenő kántortanító, Magyarkeszi.

II.

A mai vélemény a nyelvi ismeretek tanításáról az, hogy a főbb törvényszerűségek észrevétel az értelmes beszédet és írást tudatossá teszi. Csúpnán az a kérdés vitás, hogy a helyes írás és a helyes beszéd eléréséhez vezető utat azonosíthatjuk-e a nyelvi ismeretek tanításában. Mindenek előtt tisztázniuk kell, hogy mit jelent a tudatosság a helyesírásnál és mit jelent a beszédnél. Helyesírás szempontból tudatos lehet az, hogy ígét, főnevet, vagy más szófaj írók, tudatos lehet az is, hogy kísébetivel, -tivel, vagy más törvényszerűség szerint kell írnom, szóval a nyelvtények leírásában tudjuk az okot. A leírás tudatossága azonban független attól, hogy azt a szó ígének, főnévnek, vagy bármi másnak nevezem. Innen van az, hogy sokan ellentzik az elnevezések megtanítását. Mert kicsoda megértő képessége van szűkség egy 9—10 éves gyermek részéről ahhoz, amikor egy alkalommal azt tanulja, hogy az „ember” személy, a „pad” tárgy és más alkalommal az ember szó lesz tárgy, mivel egy í ragot kapott. Egyszer kísérletképpen IV. osztályos tanulóm — ismételt alkalmával — 5—5 drb. íge, főnév, melléknév megnevezéssel, szöveget írtam.

Ad eredmény: íge; nem ígét írt: 70,6%-a, főnév; nem főnevet írt: 21,2%-a, melléknév; nem melléknévet írt: 34,1%-a. Ugyanakkor a következő alakban adtam meg a feladatot: Írjátok 5—5 drb. cselekvést vagy történést, nevet és hogy milyen valaki vagy valami!

Ad eredmény: nem cselekvést írt: 5,9%-a, név; nem főnevet írt: 21,2%-a, milyenséget; nem milyenséget írt: —%-a.

Vajon mi a feleletmi magyarázata a nagy különbségnek? Amikor ígét mondok, akkor először arra kell gondolni a tanulóknak, hogy az ígét fogalmát a cselekvést és történést jelent és azután keres olyan szót, amelyik valóban e fogalomkörbe tartozik. Ha azonban cselekvést vagy történést jelentő szót kérdezek, a gondolkodás az íge fogalmának kapcsolása nélkül történik, ami az előbbi esetben asszociációs gátlást idéz elő. Előbb viszont az következik, hogy ha az elnevezések használni akarom, olyan módszert kell alkalmaznom, amelyik az asszociációs gátlást megszünteti. Tehát az elnevezések vitáján a módszertan és az ú. n. tanítói fogás kérdése oldja meg. Ez azonban nem szorosan vett helyesírás tudatosság.

A szorosan vett helyesírás tudatosság: a szók helyes leírása. E cél érdekében a tanítókors hallási, látási, mozgási érzéket nyújtunk, hogy a tudatosítás minél maradandóbb legyen. Az egyszerű kimondás, hallás, látás, leírás azonban még nem kelti fel az érdeklődést s ezért helyes az az eljárás, amikor különféle segédesszökkel valóóság cselekvését, élményét tesszük a helyesírást. Gondolok itt a Dező Lipót-féle szedőfáblára, vagy a papírról kivágott és a gyermek által összerakandó szövegelemekre, a Csaldai Iskola által ajánlott előkészítő játékokra. Így lesz a helyesírás tudatos, ami végeredményben célunk is.

Mást jelent azonban a beszéd tudatossága. Jelenthetné a szavak és mondatok alkalmazásának nyelvtani szempontból csoportosított tudatosságát. Ez azonban nem lehet célunk, mert beszéd közben a szavaknak és mondatoknak csak értelmi és nem alkali jelentésére gondolunk, sőt a szó kifejezősége nem kella a tárgynak általános képzetét sem kialakítat-

nunk, így lesz a beszéd független a szemlételettől. A beszéd igazi tudatossága tehát nem egyhé, mint a szóval vagy mondatunk tisztá fogalomkénti vagy ítéleteként való alkalmazása akár szemléletes tartalommal, akár csúpnán ennek a tartalomnak tárgyra való vonatkoztatásával. Lékeltenleg szöve a tudatos beszéd nem más, mint ismert fogalmaknak a beszédben való alkalmazása. A tudatos fogalmak összessége kifejezve: a szókincs. A helyesírás tanításának kiindulópontja a gyermek beszédére, tehát már ismert fogalmak, s mivel a törvényszerűségek pusztá észrevétele beszéd szempontjából új fogalmakhoz nem vezet, így a helyesírás tanítása vajmi keveset szolgálja a beszédésség fejlesztését. Ezek szerint a népiskola nyelvi ismeretek „elnevezési tárgyat egész nyugodtan nevezhetők: „helyesírás”-nak, mert a beszédésség fejlesztésére, a szókincs gyarapításához még oly mértékben sem járul hozzá, mint a népiskola többi tantárgya. A népiskola többi tantárgyával ugyanis olyan új fogalmakat is nyújtunk, amelyek a számonkérés során és a mindennapi életben használni is kell, a helyesírás pedig az ismert fogalmakból kiindulva, beszédben való alkalmazás nélkül nyújt helyesírás fogalmakat. Az az elvennév, hogy szógyűjtés, kifejezőmódo, közmondások, szép dologtétlyítés és történik, csak abban az esetben volna helytálló, ha ugyanezekkel kapcsolatban fogalomismertetés, továbbá a gyűjtött kifejezéseknek következetes használata is megtörténne. Úgyelhet, a gyűjtött kifejezések használata az iskolai életben elől sem fordul, márpedig az egyszerű szógyűjtés nem következetesen beszédfejlesztés is. Gondoljunk azonban a IV. osztályos földrajzra; éve elején milyen nehéz a megindulás! A tanév folyamán már a tanulók maguk beszélnek hegyomról, zónyorról, esepökképződséről, megéheleti lehetőségéről, stb.-ről. Itt valóban tanítottunk beszélni! Ilyen értelemben még a „beszéd-értelemgyakorlatok” sem nyújtanak igazi beszédfejlesztést, csúpnán a megévté szókincsnek gyakorlását, mert ennek tanításában a tanító csúpnán irányító szerepet tölt be. Huszár Gy. Nevelés tan I. könyvében ezt olvassom: „Es ha igaz az, hogy a gyermek képes a kérdésekben a logikai egy-mutatásra, akkor már ismert a szóban levő dolog legalább is annyira, amennyire a népiszkola gyermekeknek ismernie kell...” Természetes tehát, ha a beszéd- és értelemgyakorlatokban a tanítandó egységben új fogalmakat nem adok, akkor csak gyakorlati végzetek, de a beszéd továbbfejlesztését nem szolgálom.

Az elmondottak szerint tehát a népiszkolában nyelvtanítás külön tárgyként nincs is, hanem a népiszkola tantárgyjait egyetemesen szolgálják a magyar nyelv tanítását. A „nyelvi ismeretek” tehát nem önképpen azokat az ismereteket tartalmazza, amiket a magyar nyelv használataáról kell tudnunk, hanem amit a helyesírás szempontjából fontosak,

így a előkészítésnek a beszédfejlesztésre vonatkozó megállapítása csak annyiban lényeges jege, mint bármelyik más tárgy előkészítésének.

(Folyt. következik.)

Püspöki rendelet.

2664/1943. isk. szám. Hivatalos népiszkola fenntartása. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az egyházmegyei hatóságához 1943. november hó 20-án. 191.677/1943. X. ú. o. szám alatt a hivatalos népiszkola fenntartása tárgyában intézett megkereséssel tudomásulvétel és szoros mihezjárás végett állab közlöm:

„A köznevelés megkeresése a m. kir. helyes és törvénymisszerűt ural a végett, hogy nyújtsanak segítő kezét a hifelekezeti népiszkoláknak közsegítől való segélyezésére, illetve fenntartására ügyben fellemerő nehézségek elhárítására. Gyakran érkezett ugyanis hozzában panasz egyes egyházi hatóságoktól a miatt, hogy a közsegék költségvetését felülzárólag miniszterközbi bizottság nem mutat kellő megértést a közseg-hál hifelekezeti oktatás anyagi szükségleteit iránt, részben vagy egészben törli a hifelekezeti népiszkola segélyezésére, illetve fenntartására a közseg költségvetésébe beájlított fedezetet.

A m. kir. pénzügyminiszter úr hozzászólásában átiratában magévá tette azokat az agyalókat, amelyekkel a hifelekezeti oktatás anyagi megindásának káros következményei államosítottalim. Kérte azonban a m. kir. pénzügyminiszter úr tolmácsolim Nagyművelődési elött is az óhaját, hogy méltóztatassék a közsegék segélyezésében vagy a népiszkola fenntartás költségének viselésében érdekelte egyházi hatóságoktól a népiszkola szükségleteinek megállapítása alkalmával a közsegék lakossága teherbörképességének mérlegelésére és méltányolásra utasítani.”

Fenti megkeresés kapcsán felhívom az érdekelte rk. egyházközségi képviselőtestületeket, illetve gondnokságokat, hogy — amennyiben az iskolafenntartási terhek viselésében az egyházközségek a politikai közsegéget veglyezt, vagy pedig az iskolafenntartási terhekkel teljes egészében a politikai közsegé viseli — a költségvetés megállapítás alkalmával a közseg lakosságának teherbörképességét gondosan mérlegelje és a költségvetés a 4701/1939. isk. számú rendelettel (Katolikus Iskola 1939. december 1. szám) pontos betartásával készítsék elő.

EGYESÜLTÉI ÉLET.

A dunaföldvári egy ker. tanítói körének gyűléséről írt beszámolóban ígérték lennék arra, hogy az ott elhangzó, szélesebbkörű érdeklődésre számot tartó, gondolatok visszatérünk. A titkár magukhoz, a gondolatok felvételéhez fordult a körve öket, az elmondásukat. Katolikus Iskola nyilvánosságra útján, adják közre. Jelen számbanuk a dunaföldvári ker. egyh. elnökek sorait közöljük.

Kedves Tihár Ur!

Felkészítésünk a következőkben vagyok bátor eleget lenni:

Mind kerülteit felülegyelőnek nemcsak hivatalos, de minti kedves és építőleg olvasmányom volt a kerületi működés megállapításának egyrökönyve. Sok életre való gondolat és eszme, ölet és enek gyakorlati kivitelei csillant ki ezekből. Különösen élvezetes és tanulságos a dunaföldvári, paksi és bolcséki gyűzőkönyv.

Az elhunyt papok, tanítók sírjának gondozása a bűnösek és a dumaföltvető iskolákat foglalkoztatta mind az igazságszolgáltatás, mind a lelki életben. Van ebben életben, pedagógia, sőt állampóti gondolat is.

Gyakorlati eligazodásnak a következők: Mindset tőlünk elmennek a gyermekekkel a temetőbe! Lépjünk be a temető kapuján! A halottak elhunyt gyermekeiket vezessék velük! Szent hely! Itt halottak pihennek! Mennyi sírval! Egy falu a falu mellett! Minden domb alatt egy halott! Minden rendi és korti halott! Lelek nincs itt, csak testük portolozza a hant által! Olvassuk a neveket! Itt nyugszik... édes anyák, ... anyák, ... testvérek! Miért jöttök ki sírjukhoz? Mert a lélek, mert hozzátok tartozott, mert szeretett. Aki szeretett sírját nem gondozza, az nem is szeret, hette az elhunyt!

Itt egy sír. Egy tanító sírja. Ott egy másik. Pap sírja.

Kikhez tartoztak? Csak egy családhoz? Sok-sok gyermekét tanították. Amit tudnak, nekik köszönhetjük, anyánk voltak az iskolában! És ha egy család szereti halottját, őket kell, hogy ti szeressétek, mertők voltak után is az iskola nagy család-jához tartoznak. Hősi halottaink sírját is azért gondozzátok, mertők az hazaért, mindnyájunkért adták oda legdrágább kincsüket: életüket! A tanító és a pap az iskoláért, egy községért sorvazották el életüket. Ok is áldozatai nemcsak hitványságunk, a névelésnek. Jöjünk, mindközönk sírjaink! Ha nincs már senki, akik sírjait gondozták, mit gondozzuk mi, kik még élünk, mertők voltak nekünk, községünknek. Ez hálánk jéje. Így kell kereszténynek a gyermek lelkeben a hálra rákias érzését. Ez lelkeben megerősíti az érdelem élményének, a tekintélynek tisztelőit, melyre korunknak olyan szükség van. Az anyagi gondok-das főle emeli, jellemet fejleszt és építi!

A bűnök és a tanúsítást érkeztetéseivel veli fel az a gondolatot Vízsz Pál plébános a névelők, hogy jó volna a névelődelekről amolyan lelki-kataszter felvétele, melyet a fávózó lameró átadhat utódjaink.

Rendkívüli fontosságot tulajdonít ezen kataszter-nek! A gyermek testi és lelki adottságainak feljegyzése megkönnyíti a tanító munkáját. Vonatkozik ez a feljegyzés a gyermek környezetére is. A szülői ház életének nyomait is feljegyezni a gyermeknek. Amely sugaras, vagy borús volta sokszor egy életre elkíséri. A szülői betegsége, veszekedése, jelleme, szegénysége vagy gazdagsága, lelki adottságai, szenvedélyei vagy érzései mind eszébe jutnak a gyermek fejlődésnek. Mely a gyermek szervezete, betegsége, vérmérséklete, hajlama, felgyógyulása, figyelmé, játéka, baráta mind megfigyelés tárgyát képeznek.

Mely, amikor a tanító pályán oly sok a változás, mikor az osztálybeosztásnál nem véhető ki a felmenő rendszer, egy-egy tanítónak nincs módjában kétszámú névelődeleket felvenni a többi osztály beosztás miatti összekötés és évkövi változások folytán. — Szükség van tehát az ilyen lelki-kataszterre, ha a háborús nehézségek miatt érdemlő akarunk elvárni.

Ha ezt a lelki-kataszter már az első osztálytól kezdve vezetik, és évről-évre tovább folytatják, — akkorimkor veszik is át egy új tanuló az osztályt, nem is érdegen, ismeretlen élte az osztály. A tanító is biztosabban végzi dolgát és valahogy a gyermek is megéri, hogy olyan vezetője van, aki ismeri őt, akihez tehát nagyobb lesz bizalma és nagyobb a többször beviszomlás miatti összekötés és évkövi változások folytán. — Szükség van tehát az ilyen lelki-kataszterre, ha a háborús nehézségek miatt érdemlő akarunk elvárni.

Ha ezt a lelki-kataszter már az első osztálytól kezdve vezetik, és évről-évre tovább folytatják, — akkorimkor veszik is át egy új tanuló az osztályt, nem is érdegen, ismeretlen élte az osztály. A tanító is biztosabban végzi dolgát és valahogy a gyermek is megéri, hogy olyan vezetője van, aki ismeri őt, akihez tehát nagyobb lesz bizalma és nagyobb a többször beviszomlás miatti összekötés és évkövi változások folytán. — Szükség van tehát az ilyen lelki-kataszterre, ha a háborús nehézségek miatt érdemlő akarunk elvárni.

Ime megnyitottuk a teret két gondolat honfoglalásának. Kérjük és várjuk a hozzájárásokat: a gyakorlati megvalósítás módjairól, eszközöiről, nehézségeiről folyó-
tírók.

Határidő- emlékeztető.

Érték és fizetek megrendelése a második félére, leg-később február 15-ig. — Katolikus Iskola 1944. évi 6 P. előzetési díja a 45.012. sz. postai bejelentőlap alapján postafordulattal be kell tölteni, nehogy ennek elmaradása miatt a munkát és költője okozó személyi sérelmeket viselő-
sének igénybe. — Tagdíjhatárolások tagdíjait a köri pénztárosoknál baloldaltól kell fizetni. — Nyugdíj-
költsége az iskolafelügyelő által befizetendő.

HIREK.

Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanítók Fegyelmi Taná-
sának állásfoglalása. A Megyeispáspok Úr Országmél-
tósága a Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanítók Fegyelmi
Tanácsát az 1944—1946. évekre szóló hatályú tájékozt-
rót. Az új kinevezések ügyelmevetelével a fegyelmi
tanács tagjai a következők: Elnök: Kiss Lajos apát-
kanonok; előadó: Dr. Bencze László tk. kanonok, egy-
házmegyei főtanfelügyelő; ügyész: Dr. Pilián Mihály
pápai káplán, pécsi papnevelőintézet igazgatója; jegyző:
vitéz Székely Pál pécsi püspöki licéumi és tanítóképző-
intézet tanár; tanácsadó: Dr. Gábrriel Pál püspöki
tanácsos, pécsi püspöki licéumi és tanítóképzőintézet igaz-
gató, Prosti Péter esz. ker. tanfelügyelő, palatoborsói
plébános, Gejzer József paksi rk. igazgató-tanító, Iványi
József málónai rk. igazgató-kántortanító, Málnya
József szekszárdi rk. igazgató-tanító, Schneider László
püspöki rk. igazgató-tanító.

Tanítók kinevezése a VII. fideszi osztályban. A m. kir-
váltás és közoktatásügyi miniszter Dr. Nemes János
hosszúhatályú, Ebrics István németi, Madassy (Nag) János
lányoski, Bálványos István lovászhelyőnyi
igazgató-tanítók és Kozári György erdői rk. tanítók
a VII. fideszi osztály 3. fokozatával egybekötött illet-
mények elvezetése előléptetve.

Kinevezések, Megyeispáspok Úr Országmél-
tósága K. S. Lajos bányai rk. igazgató-kántortanító a szentlőrinc-
esperi kerület népközlésközi kerületi iskolafelügyelő; Keszler
Henrik pécsi püspökszékhelyi rk. tanító igazgató-
tanítóvá kinevezte.

Igazgató-tanító cím adományozása. A Megyeispáspok
Úr Országmél-
tósága M. R. F. Ezerone nagyvelket rk. kán-
tortanítónak az igazgató-tanító címet adományozta.

Dreher Arnold faddi plébános, délelen 70. évé-
ben, 1944. január 15-én, a szent-
egkel megerősítve elhunyt.

Szerkesztésért és kiadásért fel: Szabó Géza.
Kiadó a Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanítógyűlését,
Határidő Nyomdász Beszámolóosztás Pécs, Királyi 21. sz.
A nyomdaiért fel: Dvorsky Lőrinc igazgató.

HATÁRIDŐ NYOMDÁSZ BÉCS
KIRÁLYI- ÉS SZENT MÓR-UTCA SÁRK
Egyházmegyei nyomtatványok
nyagyrakata.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécs egyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.
Népoiktatásügyi havi közlöny. Feladás szerkesztő: Megjelenik minden hónap elején.
Szabó Géza.

Előzetési díj: 1944. évi 6 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Iacazy Dénes-utca 9. (Pápai Otthon), havonta a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámokhoz is küldendő. Az előzetési és igazgatói díjak a 45.012. sz. postaküldeménydíj bejárólapon küldendőek be.

Pécs, 1944. február 1.

XXXIII. évfolyam, 2. szám.

ÁRPÁDHÁZI SZENT MARGIT.

A nemzet Margaritája, aki életét feláldozta a hazáért Istennek, elfoglalta helyét a magyar szentek sorában. A szentek magasán állnak felettünk. De csak azért, hogy amikor emlékeztünk rájuk, mindig felkeltőzzünk. Magasan lebegnek felettünk és ezzel figyelmeztetnek, hogy az ember, amikor eszményeket, példákat keres, azokat ne a földön, hanem a csillagok között kell keresnie. Aki az emberek közül egy fejtel kimagasodik, az többet lát, többet tapasztal, többet közhíválva is van. Kérdés, mi mondanivalója van Szent Margitnak a magyar tanítósághoz?

Az első, ami megragad bennünket életében, az ő Istent szerető, gyermekdeden hívó lelkülete. Ha valakinél, akkor előszörban a tanító-
nak kell hívó embernek lennie, mert hiszen az ő álmeben nevelődik fel az ifjúság, a nemzet vá-
rága. Az ifjúságot várjuk a szebb jövőt. Azt pedig tudjuk a mult tanulságaiból, hogy építő munkások csak azok lesznek, akik megtanulták figyelni az Isten. Legyünk ezen a téren világító némesek a gyermek előtt. Fontos, hogy a tanító lelkes magyarázóval a tudományokat a gyer-
mekkel megkedveltesse és így az ok megértését megkönnyítse. Ne felejtjük, a nemzetnek nem annyira tudósokra, mint inkább jellemes, be-
csületes, kötelességteljesítő győnekre van szük-
ség. Kell a eszbel, logikus gondolkodó és. de még inkább kellene azok, akikben szívós az akarát, akikben muzsikál a munka öröme, akikben lángol az Isten és haza iránti szeretet. Em-
be tudjongságok előcsalni és felszelen tartani csak az akaratnak, a jellemnek formálása által lehet. Az akarathoz hozzáférközni pedig vallásos emlekekkel lehet a legbiztonságosabban. A nevelés legesterbier fogásai is egy abszolút értékbe, az Istenbe vetett hit nélkül a lélekeben gyökér-
telnek, mert nincs végül megnyugtató szente-
stésük. Így kegyetlen azért az „abc” eszöké vá-
laga mellett magunkban és reánk bízott gyer-
mek-lelkekben elcsúszni az istenfélmet, az istenszeretet egyedül boldogító érzését. A nevelés Isten nélkül, hit nélkül csak barbárság marad. Téves és hamis minden pedagógiai natu-
rálizmus, mely az ifjúság nevelésében a termé-
szoftellenti kiképeselja vagy szük tere szorítja. Szent Margit csak azért tudta végigküzdeni áldozatos életét, mert lelke televédőt már otthon, a szülői környezetben, később pedig a klastrom-
ban vallásosságát.

A másik vezér-motívum életében a farsai iránt tanúsított szeretet. Mindig lényes, megerőli jó barát, aki igyekszik enyhíteni mások gondjait, elhessegetni mások keserveit. Nehéz szívvel látta, ha farsói közt valamilyen cívódás vagy harag adódott. Így ezeket is gyorsan az egy-
más szemben szeretettelni viselkedést kibé-
telt. Tanult meg főle a kántársi szeretetet. Búzdult, lelkésztit egymást. A mostani világ-
ézés után nagy elváltozásoknak leszünk tanúi és ez fölfele a közösségi érzésben és testvériség-
ben nyilvánkozik majd meg, mely végül is kitől egyszerű belőlünk a rideg önzet, hasonlést és kámi részvéletlenség. Mutassunk példát kiesenye-
nyeknek és győneknak. Az erők egyesítését rólunk mintázzák. A tanítók, kik ugyanazt a fen-
séses célt szolgálják, ugyanazért a nemes ügyért törk magukat, ne idegenek legyenek egymás-
nak, hanem mint egy családunk egymást támogató, szolgáló, nagybarátságot testvérei.

Szép tulajdonság életében az idősebbé utána-
zás. A tökéletesség áhítozó fiatal lelki túrel-
meltségével és lázas főréselvéssel sokszor ártatlan szerelenségekre vetemedik, de amikor elől-
járói figyelmeztetik, készségesen, szívesen fogadja az intelmet. Fogadjuk el mi is az időseb-
bel, és főleg az előljárók jóakarattal figyelme-
zteléseket, utbaigazgatást. Mőgöttük már egy tapasztalatokkal gazdag mult áll. Az őregekben viszont ne akarják mindenlelően feloztatni a fiatalok lendületét, Tiszteletteljes felzésessel és szeretet-
teljes barátságossággal közeljárnak egymáshoz és így egymás mellett és nem egymással szem-
ben végezzük a legnehezebb, de legszebb munkát, lelkek nevelését.

A gyermekben nagy az utánaási ösztön. Amit lát és hall, azt a maga életben is igyekszik megvalósítani. Egész magatartásának felelmele és fél-

Határidő- emlékeztető.

A Kat. Tanítói Internátusi Alaphól segélyt kérő folyamodók a II. felére szólólag előírt iratokat (a tanító I. felévi isk. bizonyítványát, az isk. igazgatóság által hitelesített másolatban, a tanítvási igazolványt) március 20-ig terjesszék be az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz. — **Március 15-én** hazafias ünneppé tartandó. Iskolai szünet. — **Irák, füzetek stb. rendelése** a II. felére folytatódal. — **Nyugdíjjárművek** az iskolafenntartók által befizetendők. — **Katolikus Iskola 1944. évi előfizetési díja**, a plébániahivatalok részére küldött lapszám után is, beküldendő a 45.012. sz. postatakarékpénzári számlára.

HIREK

Kormányzói díszérő elismerés. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1943. évi szeptember hó 20-án Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy **Kálmán Miklós**, dumaföldvári róm. kat. tanító, tartalékos hadnagynak a Szovjet elleni hadműveletei alkalmával, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért díszérő elismerése a hadiszlág és a kardok egyidejű adományozása mellett, tudtul adassék.

Miniszteri elismerés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr **Szifártó László** szakszaki róm. kat. igazgató-tanítónak nyugodalomba vonulása alkalmából a népoktatás terén hozott idősítő át kifejtett buzgó és eredményes működéséért elismerést fejtette ki.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyépsüspök Úr Ó Nagyméltósága **Szekély József** pécsváradú róm. kat. tanítót a pécsváradú róm. kat. népiskola, **Nagyberki József** berkessdi róm. kat. tanítót a berkessdi róm. kat. népiskola igazgatótanítójává kinevezte.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság **Apáthy Imre**t a szakszaki I. sorz. kántortanítói, **Gimesi Ilonát** a régecsai tanítói állásokra rendes tanítói minőségben; **Németh Istvánt** a nagybicsérdi kántortanítói, **Keszthelyi Lajost** a pelerdi kántortanítói állásokra helyettes-tanítói minőségben kinevezte.

vitéz Kun Lajos. Hosszú betegség után, életének 63. évében ragadta el a halál február 6-án vitéz Kun Lajos kárárszi plébános. Az elhunyt 1936-tól 1939-ig a tanfelügyelői tisztségét töltötte be a mágocsi esperesi kerületben. Az előző világháborúban az orosz harcokban vitézi magatartásával több kitüntetésre szerezte. A kiváló lelkisábrán és kitűnő szónok nemesak hívei előtt, hanem messze földön örvendett tiszteletnek és szeretetnek.

Baráth György esztrák igazgató-kántortanító munkás életének 57. évében, az utolsó kenet segítségével megöröszítve, visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A megboldogult hosszú időn keresztül értékes munkásságot fejtett ki a Pécs egyházmegyei Róm. Kat.

Tanítóegyesület életében, mint az egyesület jegyzője. Emlékét kegyelettel őrizzük.

A **Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthon** zárt lelkigyakorlatokat rendez március 13–17, április 2–6, május 14–18, június 12–16. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot kérhetnek. Részvételi díj külön szobában 24 P, két ágyszaban 22 P, fülkékben 20 P. — Jelentkezni lehet a Női Lelekgyakorlatos Otthonban Pécs, Mátys Flórián-u. 76/78. sz.

Könyvismertetés.

TETTELK—TERVEK. A Kállay-kormány munkássága és politikája (1942 okt. 1.—1943. szept. 30.). Ez „a szerény kisüveg, de tartalmilag annál értékesebb könyv” a nemzeti élet minden fázisára kiterjedő komoly és felelősségteljes kormányzati munkáról ad összképet. A tettek magukban hordják a tervek valóra váltását. A könyv lelke, mozgatója a szociális gondolkodás, amelynek hatalmas teljesítményeit tapasztalhatta a magyar közönség. A magyar és keresztény szellem útján haladó építőmunka a sokszor bizonytalanul érzékelő időben is megzavargást jelent minden nemzeti-lap számára. A háborús viszonyok között mindig nehezebb az országépítés, minthébe. Eppen azért kéréseser fontos előtűnik az a törekvés, amelyel a kormány a magyar művelődés céljait szolgálja. „Az elmúlt év arról tanusított, hogy a kormány a magyar kultúrpolitikát megvalósítja és továbbfejlesztése érdekében olyan kultúrpolitikát folytat, ami méltan fokozza a magyarság önizmálát s a tudás terjesztését a nemzet széles rétegei magasabb szellemi színvonalára emeli.” A Kállay-kormány a közvélemény irányítására saját- és tájékoztató szolgálatot rendezett. Rendelte az óradíjakat és kinevezéseket. Újabb 3000 tanító előtti nyílt meg a VII. fázisú osztály. Az utánpolitika biztosítására lényegesen emelte a tanítóképző-intézetekben az ingyenes helyek számát. Összesen 328 fős származású kiváló és szégyenszeres tanítóképző-intézet növekedés részéről ingyenes emelése és ingyenes ellátásban. A népoktatás terén is közismertek azok intézkedések, amelyekkel sok vitás kérdés végleges rendezést nyert. Hatalmas és időszerez a a munka is, amely az iskolai-külvilági népművelés jevesítő feladat. Csak olyan hatalmas erőfeszítés lehet jövőt építeni. A tettek fokozzák bennünk a bizalmat a tervek iránt.

Dr. Nádas Zoltán: „O ISZENZVÉTEL...” címmel könyvet a mai idők legaktuálisabb problémáiról a szenvedésről. „A Fehér Barát” felolós szerkesztője, a jövendő egyházi író és szónok messze elkérű a szentimentális általánosítógok, elhelyett a hit és a becsület acélos igazságát, komoly lélekismerettel és a megleg érzés őszinte megfigyeléssel mutat a szenvedés legkülönbözőbb forrásaira és ezek közös céljaira, egyezőval: a szenvedés értelmére. Ugyanakkor az istenkeresés világtörténelmének fényképe segítve a szenvedés hullámokból kiszakító lelket, a nap-nap után való erőfeszítéshez, nehézségekhöz szeretettel nyújtja az elviselés krisztusi módzatait is.

Nádas Zoltán írása nyomán a szenvedések érzendésének létközvető élet valósággal hullámok bennünk és körülöttünk, mintegy árasztva magából a meggyőződést, hogy a mindennap verejtékes, könnyes és véres percelt is csak Krisztus formálhatja a megváltott ember boldogságáig.

Ebbe az minden ízében modern könyvből Dr. Scheffler Janos számára írók előszót. — Kapható minden könyvkereskedésben. Ár: 980 P.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szabó Géza. Kiadó a Pécs egyházmegyei Ált. Kat. Tanítóegyesület. Hatalós a Nyomda Részvételársaság Pécs, Király-u. 21. sz.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécs egyházmegyei tanhatóság hivatalos közlöny.

Népoktatásügyi havi közlöny.

Felolós szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Szabó Géza.

Előfizetési díj 1944. évre 6 pengő.

Tagdíj 1944. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczedy Dénes-utca 9/1, (Pápi Otthon), havd a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakarékpénzári bejövő-lapon küldendők be.

Pécs, 1944. március 1.

XXXIII. évfolyam, 8. szám.

Mi virrasztunk...

Nemzetünk történelmi életében sok a megzavart pillanat. Elők és halottak műve. Eyről-évre megemlékezőnk ezekről a pillanatokról és évről-évre kevesebb lesz a frázis, és szólomok száma, mert az élet telme a romantikus hangulatokon keresztül lassan-lassan a vaskos realizmusba terel bennünket. Az élet útjeme megtánt minket arra, miért kell tisztelni a multat, miért kell a tövedések iszapjából kifigázolva a mássá levés esodájának kiképzésértéresre vállalkozni. Isten is azért adja egy nemzettel és nemzetfenntartó népnek a multat, hogy tanulságaiból zéppé, emberivé, egyezőval: keresztényé tegye a jelent. Ehhez elhatározás, akaratörő meg kell hirt minden időben, de különösen a történelmi szükség-szerűség idején.

Ilyen történelmi szükség-szerűségben rejlett a magyarság hatalmas lendülete 1848 március 15-én. Március 15! A mámoros lelkesedés, a nagy nemzeti fellángolás, a magyar szabadság ünnepe, amelyet első napon az ég keresztelt meg. Ez a nap minden magyar előtt szent, hiszen hősei komoly erőfeszítés és óriási teljesítmények árán új Magyarországot akartak megteremtetni. Ennek az ünnepnek a tartalma nemesak sajátosan nemzeti, hanem egyetemesen emberi is volt. Ma is az minden magyarok szemében. Egy lelkig magasztal emelkedett nemzedék pészelté meg vérral azt az eszmét, amelyet megkresztelt az ég... „Egy nép történelme sem igazolta fényesebben, hogy az eszmények ereje többet ér a hadseregekénél, mint ahogy a lelki erők messze felülmúlják a fizikai erőket!”

S mégis régen tép bennünket a balsors...

Mi, kősz századok unokái, levett sarukkal közelünk a szentek sírokhöz, hogy tanuljunk meg tudásunkat tegyünk.

Megtanuljuk azt, hogy új világot csak alapos lelki előkészítés után lehet építeni. Minden fizikai erő kifejtéséhez lelkünknek kell izmosítani a hajtórőrt, mert „nem a nap meleg sugara, nem a langyos nyári eső borítják lombbal a fá ágaít, önbelsejében jekszik az az erő, amely őt zöldetni készíti...”

Tanúságot teszünk arról, hogy bennünk is eleven él a hit, hogy minden magyarnak biztos életlehetősége lesz. A mi szemünkben sem törpe az idő. A mi hitvánánk is a kereszt és a kard. Valamennyien tudatában vagyunk annak, hogy a nemzeti ünnep hatalmas programjából milyen tanúságot kell levonnunk! A megfeszölt „magyszerű halál” gondolatát Vörösmarty dokta is közfudatva. Azóta is kísért minket, valahány sorz belső resztes és bizonytalanság feszíti idegeinket.

A magyszerű halál gondolatát ellenuloyozza a magyszerű élet, amely minden esodavór magyarból esodavótt magyart alakít. Megindítkünk elvégi a lelki nagytakarítást. Ne rágódjunk keserű gondolatokon, amelyek belénkzúzódték és elkülonítenek magyart a magyartól! Miért hiányoznak a multban egymásnak és miért hiányoznak még sokszor ma is? Miért halnak meg azok, akiknek meg kellene születniük? Mikor emelkedik minden magyar nő leglikelőly magasztal, hogy az ő kezében van a magyarság jövője, mert ő a nemzet anyja?

Ezeknek a kérdéseknek tömeklegben sok a rejtély, amelynek megfejtése ránk vár. Bemer rejlik az újjászülés gondolata. Lelki újjászülés nélkül hiába érezzük öklünkben az elszánt szög izét, nemzeti öltönyünk ál-magyart takar.

A történelmi Európa legvalóságosabb évbén hirdesse a magyar tanító az újjászülés gondolatát életével és munkájával. Legyen ő az a hős,

aki sok félig kifejtett és félig elhalt örök példát mutat.

Ágazata bele ez a gondolatot Isten tervébe!

Készítle el lelkileg a talajt! Csak azután ölthetnek testet a megvalósíthatatlanul beverő javaslatok és gondolatok.

Mikor a római pap bemutatja az élőhalottat, egy herold fölveszté kiáltotta feljé: „Hoc age! Hoc age! — Tedd azt, amit teszel!”

A magyar tanítóság is komoly munkájával áldozatot mutat be. Hazaszereték öröztívet a

mult tanulságainak fájával táplálja. A főispánok lángok messze bevilágítják a jövőt. Soha, egy percre sem feledkezhetik meg arról, amit tennie kell a politikai és a világnézet megmondások szomorú korszakában.

A messze állott élt közel hozta hozánk az idő, előreszáll az édes lökést is az adja meg, de a tanítóság munkájának eredménye lesz ha minden magyar átérzi és megéri azt az igazságot, amely a jövő nemzeti élet alapja: „Apád az állam, anyád a haz!”

Szirom Károly.

A nyelvi ismeretek tanítása.

Írta: Ujvári Jenő kántortanító, Magyarkezei.

III.

Pestalozzi volt az, aki tanította az anyanyelvet, fűggetlenül a helyesírástól. Elméletileg körvonalazta a módszert, a gyakorlati készítőitőlre azonban már nem került sor. Megállapította, hogy a gyermeknek a képzőkőre és a beszédkészség között hézagok vannak; az ismeretek a nyelvbeli kifejezőkészséggel viszonyítva elcsúszhattak, bák. A nyelvoktatásnak az a feladata, hogy párhuzamosan állítson a nyelvőr fejlődése és a szemléző erő fejlődése között, mert a szemlélet adja a nyelv anyagát, viszont a nyelv testesíti meg a szemléletet és érleli a gondolatot. A nyelv bősége nemcsak a puszta szemléletet fejezi ki, hanem vege együtt azt a szellemi erőt, amellyel a szemlélet a tudatban párosul. Éppen azért, hogy a szellemi erők és a nyelvi készség párhuzamosan álljanak, a módszernek fő elve legyen az, hogy a tanítás a legemlébb pontból induljon ki, továbbá, hogy hézagatlan legyen.

A nyelv tanítása már a csesemőkorban indul meg. A hézagatlanság és a párhuzamosság így épül fel. 1. A beszédkegy gyakorlása; a szellemi erők párhuzamosságaként, érzékszervi hatások útján észrevétel ébresztése. 2. A szokásos gyarapítása; a tudatos szemlélet. 3. A nyelvnek alapos gyakorlása; a külvilágnak a gyermekkel való vonatkozásba hozása s így az öntudat kiépítése. 4. Világos fogalmak alkotása, amikor a fogalmak már a gyermeknek sajátjává válnak, illetélt erősödnek; ekkor válhatnak a nyelv tudatos olyan értelemben, hogy a nyelv szemléletével elvonja a szabályt. E szabályelvön azonban a nyelvtanításnak eredménye, a szellemi erők kibontakozása, nem pedig megtanult szabálynak reprodukálása. Nagy szerepe van a nyelvtanításban a szokásos gyarapításának.

A nyelv tanításának alapja a szemlélet. A nyelv Pestalozzi szerint: átélt mozzanatok szóbaöntése. A gyermeket naponként rengeteg érzéki benyomás éri. E benyomások iránt kell a figyelmet ébrentartani, hogy terszerű irányítással a dolgo-

kat megismerje név, majd szám és alak szerint. Ezzel az irányítással jutunk el a szokásosnak ahhoz a részéhez, amelyik magából az életből ered. Mivel a nyelvi kifejezőkészség és a szellemi erők között az így szerzett szokások nincs párhuzamban, azért Pestalozzi szükségesnek tartja a módszeresen összehajlított szólistákon körbeírattatását. A szólistáron 4 fűrészből áll. Mindegyik rész alosztályokra tagozódik. Tartalmazza a természetrajz, történelem, földrajz, az emberi viszonyok stb. rendezdedt szavait. Ez a szólistáron kiegészítője annak a könyvnek, amelyiket korábban ad a gyermek kezébe, hogy rajzokban bemutassa a szólistáron szavait. Ehekkel szemlélt, a nevelőtől (anyjától) hallja a nevet. Kiejtésüket gyakorolja. Így tehát a szólistáron arra való, hogy a látott, hallott és kiejtett ismereteket gyakorolja, s azok világos fogalmakká váljanak.

A szólistáronmal akarja Pestalozzi megjelölni azt a területet, amelyen terszerűen teheti világgossá a fogalmakat, a gyermek körülöz mérten pütheti annak ismeretvilágát, párhuzamot vonhat a szemlélet és a szokásos gyarapítása között, az ember szellemi erőt a fejlődés törvényei szerint vezetheti a kialakulásig; az ismereteket áttekinthetővé teheti és végül valóban képessé teszi a gyermeket a nyelv törvényeszerűségére észrevételére. Mindez persze a szólistáron anyagának feldolgozásával; a terszerű gyakorlással, a beszédben való alkalmazással érhető el.

Talán másképp alakult volna nevelővotatásunk, ha Pestalozzi módszerét gyakorlati útmutatóssal is ellátta volna, azonban az elméletben ismeretlent gyakorlati könyvek elkészítésére már nem került sor.

Az elmondottak szerint az elemi népiskola a nyelvi ismeretekkel csak a helyesírást tanítja, a helyes beszéd fejlődését csak annyiban szolgálja, amennyiben az iskola, mint új környezet a beszédkészséget irányíthatja. A népiskola ezt az

eredményt tanítási anyagával éri el és a fokozott a koncentráció és megvalósításával építi fel (az otthon: a község; a baza, ország, nemzet; a világ, mint Teremtő alkotásai); azonban *módszere nyelvtanítás* nincsen.

Minden kornak az az álláspontja a célkitűzésről, módszerről, hogy jobb az előzőnél. Így vagyunk most is. Így vagyunk a nyelvi ismeretek tanításával is. Csak ahol nincs ovoda, nincsenek nevelési ismeretekkel rendelkező szülők, mi falusi tanítók tudjuk, hogy mit jelent nyelvet tanítani. Amikor alig tudjuk a gyermeket anyanyelvén megisméjeltetni, kísért a gondolat, hogy van-e célja a nyelvi törvényeszerűség észrevételének a nyelv fejlesztése terén, vagy pedig csak helyesírási haszna van; a nyelvtanításnak nem az lenne-e a célja, hogy a gyermeket nyelvkészségéhez juttassuk és ennek érdekében nem volna-e érdemes foglalkozni Pestalozzi gondolatával? Vége.

A magyar ifjúság a selyemtermelésért.

A háborús anyagzárdakodásban, mint ismeretes, a magyar ifjúság dicséretes eredményt dolgozott az elhunyt esztendőben is. A Diákparták és Levente Gazdasági Szövetkezők által megszervezett különböző hulladékgyűjtéseken kívül részvétel az ifjúság az elsőrendű fontos ügyű nyersanyagok termelésében és ezek közül különösen kiemelkedik a selyemtermelés terén felmutatott eredmény.

Az Országos Selyemtermelési Felügyelőség most tette közzé a magyar ifjúság 1943. évi selyemtermelésének adatait. E szerint a mult év tavaszán 26.897 diák és levente foglalkozott selyemhervényneveléssel. Az ifjúsági selyemtermelés eredménye 69.153,90 kg nyers selyemből volt, s ezért 340.247,77 pengő beváltási árát fizettek ki.

Az ifjúság munkáját és annak eredményét akkor tudjuk igazán értékelni, ha figyelembe vesszük, hogy a beváltott gabonamennyiség 34 millió 577 ezer selyemhernyó fölnevelésének eredménye. A 69.153,90 kg. gubó selyemszála-hossza 103 milliórd 731 millió méter, tehát 2593-szor-érné körül az egyenlőt.

A nyers gubó letöltése után 23.051 kg száraz selyemből kaptak az ifjúsági termelés eredményéből az állami selyemfontógyárak és ebből mintegy 34 milliórd 577 millió méter hosszú selyemfontalat lehet lezomboltítani. Az ifjúknak nyert 5.762 kg selyemfontából 115 ezer 240 méter szövött készíthetnek a szövőgyárak, s abból előállítható 38 ezer 411 fűrling, vagy 2308 ejtőernyő. A gyermekek tehát a szinte jatképpen végzett munkájukkal igen jelentős mértékben

segítették elő a közéletet, illetve hadiipari anyagellátást érdekeit.

A selyemtermelését nagyban folytató iskolák és levente egyesületek, illetve diákok és leventék a nemzeti érdekek szolgálatá mellett, saját javukra is nagyon jelentős keresetet értek el a mintegy 4—5 átlagos által melléfgoglalkozással. Csak példaképen említjük meg, hogy a mezőkövesdi kir. katolikus főgimnázium diákpartjára 405,30 kg. selyembőlbeért 2.568, 29 P. beváltási árát kapott. A bácsalmási állami polgári főiskola növendékei 298 kg. selyembőlbeért termeltek és 706,97 pengő keresetet; az országállási állami elemi iskola tanulói 248,20 kg gubóért 1.505,15 pengő kaptak. A levente egyesületek közül a zentai 209,80 kg gubóért 1.182 pengőt, a karádi 201,10 kg gubóért 1.165 pengőt kaptak. Az egyéni ifjúsági tenyésztők közül Sipos Mihály szabadszállási levente 153,10 kg gubóért temelt és egyéni 984,45 pengő keresetet. Az egyéni diáktenyésztők közül Fischer Jakab eszterváci elemista fű érte el a legjobb eredményt: 95,30 kg gubóért 557,27 pengő beváltási árát kapott.

A közéletésügyi és levente intézményeinek a mult és megelőző években, továbbá az év tavaszán meg is mutatott mértékben kívánják a magyar ifjúságot a nemzetgazdasági és hadiipari szempontból annyira fontos selyemtermelésbe bevonni.

Főtanfelügyelői rendelkezés.

184/1944. szám. A Katolikus Tanítói Internátusi Alaphoz intézett segélykérvények és vonatkozó iratok feltérlesztésének határideje. A 797/1935. sz. főtanfelügyelői rendelkezés (Katolikus Iskola 1935. április 1. sz.) szerint a katolikus tanítói internátusi alaphoz intézendő „folyamatos” bejelentések helyettesítésének *első határideje szeptember 30. a megállapított határidőn túl beérkező, vagy hiányosan felszerelt folyamodványok figyelembe nem vételék.* A megállapított segélykérvény két részletben folyósítható; az 1. felvétel részlet a kérvényhez csatolt mellékletek alapján; az 1. felvétel részlet pedig akkor, ha a feltételek folytatolagos fennállását az 1. felvétel iskolai tanulmányi értesítő, illetve lekekvény hiteltelített másolatának, az 1. felvétel szóbeli elhelyezési igazolványának és egészségi okból internátuson kívüli elhelyezés esetében ijekeltelt orvosi bizonyítványának hivatalomban március hó 20-ig való bekielcsével igazolja a folyamodó.

Mintánban banteltelt átírófoltalt az, hogy egyesek a feltéjeltelt eljárást, illetélt feltárdítoké nem tartották be, felhívom az érdekelteket, hogy az internátusi segélyek ügyében, saját érdekeikben, mindenkör a feltétnékek figyelembevételevel járjanak el, mert különben az internátusi alapból segélyben nem részesíthetők.

Kiutalások a „Komócsy István Segélyalap”-ból.

A „Komócsy István Segélyalap”-hoz beérkezett folyamodványok alapján a fegyelmalap hites bizottsága a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Ta-

nítóegyesület 1943. évi költségvetésében biztosított 1.000 P-ból az egyesület pénztára terhére a következő kiutalásokat eszközölte:

1. Igazgató-tanító részére saját betegségével felmerült gyógykezelési költségek címén	150.— P
2. Tanítónő részére gyermeke születése alkalmával felmerült költségek címén	150.— „
3. Tanítónő részére, édesatyja temetési költségei címén	150.— „
4. Igazgató-tanító özvegye részére, férje betegségé és halála alkalmából felmerült költségek címén	250.— „
5. Igazgató-tanító részére, fia és apósa temetésével és leánya gyógykezelésével kapcsolatban felmerült költségek címén	300.— „
Összesen:	1.000.— P

Iskolai iratok megóvása légítámadás esetén.

A légítámadások veszélyének növekedésére való tekintettel, az iskola hírközlőben lévő fontos *okmányoknak, iratoknak* stb. az iskola övében vagy más biztonságos helyen, kellő védelemmel nyugtó elhelyezéséről gondoskodni kell. Az iratok gondosan csomagolva, zsinórral át-

kötve és lepecsételve száraz, tiszta és illetéktelenek által hozzá nem férhető helyre örendők. Az elhelyezett iratokról két példányban leírt a két készíteni. A leírt egyik példányát az igazgató irattárában őrizze, a másikat pedig az iratokhoz kell esatolni.

HIREK

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság *Bodonfi Ferenccel*, a mohács-szőlőhegyi I. sors. kántortanítói, *Delfos Györgyvel* a kapos-szekesi, *Schmidt Józseffel* a meckeringi kántortanítói állásokra; *Békési Mártát* a vámpusztai II. sors., *Szauer Hedviget* a högyézyi V. sors., *Kovács Liviát* a magyaregregyi III. sors., tanítói állásokra rendes tanítói minőségben, *Komáromi Máriát* a nagykonfapusztai II. sors., tanítói állásra helyettesítanói minőségben kinevezték.

A Pécsi Női **Lelkigyakorlatos Otthon** zárt lelkigyakorlatokat rendez május 14—18, május 18—21 (foglalt), június 12—16, július 3—7 (tanítónőknek), július 17—21, július 31—augusztus 4, augusztus 12—16, augusztus 19—27. A lelkigyakorlatok a jelzett nap estején kezdődnek s az utolsó nap reggelén fejeződnek be. Csoporthoz, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot kérhetnek. Részvételi díj külön szóban a három napon 30 P, két égvásban 26 P, félkében 22 P; a hét napon 60 P, 56 P és 46 P. — Jelentkezni lehet Pécs, Mátyás Plórián-ú. 76/78. sz.

Közlemény. Külön is felhívjuk a kat. népiskolák helyi hatóságainak figyelmét arra, hogy a híboros hercegprímás 9291/1943. számú rendelkezésével 1944. január 1-től kezdve új „Rendszábá-

lyok a kat. népiskolák és óvodák számára” című szolgálati könyvet léptetett életbe. A könyv most már kapható a Szent István Társulatnál. A fent idézett rendelet utolsó fejeletében bekezdése értelmében az egyházközségek kötelessége, hogy az új Rendszabályokat annyi példányban szerezzék meg a tanító, illetőleg óvodónő könyvtár részére, ahány tanítója van az iskolának, illetőleg óvodának. Ezenkívül beszerzendő egy példányban az iskolaszéki elnök használatára.

Szerkesztői üzenet. Érdeklődésre értesítjük, hogy az új Rendszabályok 38. §-ának 9. pontja értelmében 1944. január hó 1-től kezdődő hatállyal az iskolafenntartók kötelesek az évi költségvetésben biztosítani a jogosult tanítók bérpótlékát. — **Erdéklődő.** A Rosengarten imakönyv ára (magyar-német) 10 P. A csak németnyelvű jelenleg káfpótlék és egyelőre nem is kapható. — A Schutzengel ára 4 P.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.** Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület. Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király-ú. 21. sz.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS
KIRÁLY-ÉS SZENT MÓR-UTCA SAROK
Egyházmegyei nyomtatványok nagyrafordító.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népköztudásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elején. Szabó Géza.**

Előfizetési díj 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), havd a lap szemlére reszet illeto minden közlemény, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postabiztosítási irattal befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1944. április 1.

XXXIII. évfolyam, 4. szám.

MEGHÍVÓ

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI RÓM. KAT. TANÍTÓ-EGYESÜLET

VÁLASZTMÁNYÁNAK

1944. ÉVI ÁPRILIS HÓ 27-ÉN, PÉCSETT, DELELŐTT 10 ÓRÁKOR, A BELVÁROSI KATOLIKUS KÖRBEŒ TARTANDÓ

G Y Ű L É S É R E.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki előterjesztések.
  2. A mult illes jogyrkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
  3. Titkári jelentés.
  4. Főpénztáros jelentése.
  5. Pályatételek kiützése.
  6. A közgyűlés előkésztése.
  7. Indítványok, melyek 8 nappal a gyűlés előtt az egyesületi titkárnál beadattak.
  8. Zárószó.
- Pécs, 1944. március 31.

Dr. Benze László,
egyh. elnök.

Malonyay Elemér,
vil. elnök.

vltész Szék Pál,
titkár.

Figyelem! Az alapszabályok 20. §-a értelmében a választás mány tagjai: a központi tisztikar, az esp. ker. tanfelügyelők, az esp. ker. körök világi elnökei, a 4 választott tag, a bíráló bizottság tagjai és a pécsi püspöki tanítóképző-intézet igazgatója. — Külön meghívót az Elnökség nem ad ki.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

611/1944. szám. Eltűnt, nem állami népiskolai tanítók állásának betöltése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1944. február hó 22-én, 171.244/1944. X. ú. o. szám alatt kelt s az egyházmegyei hatósággal közölt rendelettel eltűnt, nem állami népiskolai tanítók állásának betöltése tárgyában, tudomásvétele és szoros meihertelés végett alább közlöm a felügyeletem alá tartozó róm. kat. népiskolákra vonatkozóan az egyházközségi képviselőtestületi vonatkozások:

„Száves tudomásvétele végett van szerencsém a Főispélnedel Egyházi Főhatóság nagybecsi tudomására hozni a következőket:

1. A nem állami népiskolai tanítókra is alkalmazni kell az 1942. XIV. tc. 19. § (3) bekezdésének a rendelkezését: „háboruban teljesített katonai szolgálat tartama alatt meghalt, hadifogságba esett, illetőleg eltűnt alkalmazott (nyugdíjas) ellátására igényjogosult hozzátartozói részére az elhalálozás, a hadifogságba jutás, illetőleg az eltűnés napját követő három hónapig az folytatólagosan ki kell fizetni azokat a juttatásokat, amelyek az alkalmazott részére ezalatt a három hónap alatt járnának. Az alkalmazott igényjogosult hozzátartozói megjelölt ellátást az elhalálozás, a hadifogságba jutás, illetőleg az eltűnés napját követő negyedik hónap első napjától kezdődően kell folyósítani.” A teljes polgári illetményük illetik meg tehát a hozzátartozókat három hónapon keresztül s a negyedik hónaptól kezdődően kell azt az ellátást fizetni, amely a tanító elhalálozása esetén illetné meg a hozzátartozókat.

2. A háborúban elesett tanítók állását az iskolafenntartó betöltheti, amennyiben a halálról hivatalos értesítést kapott. Hivatalos értesítenek tekinthető a halottl anyakönyvi kivonat és a haltnaknyilvántartásról szóló bírósági végzésen kívül a Magyar Vöröskereszt Egylet, a csapattest, vagy a honvédelmi miniszter értesítése is. De semmi este se elegendő a katonabiztársnak a halálról értesítő tábori lapja.”

495/1944. szám. Tanítói állásra csak fertőzőképes vagy arra gyanús múltkoros megbetegedéstől mentes tanító alkalmazható. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak folyó február hó 9-én, 170.185/1943. X. ú. o. szám

ság alatt álló iskolákban alkalmazottakra néve az egyházi hatóság, végül Budapesti székesfőváros iskoláiban alkalmazottakra néve Budapesti székesfőváros polgármestere adja meg.

4. §.

Azt a tanítót (tanítónőt), illetőleg tanárt (tanárnőt), aki állomáshelyén engedély nélkül elhagyja, vagy a tartózkodási helyének és lakásának pontbeljelölésére irányuló kötelezettségének vagy a visszatérésre, vagy az új állomáshelyén való jelentkezésre vonatkozó felhívásnak haladéktalanul nem tesz eleget, a legelsőbabsól szolgálati vétség címén egyelmi eljárás alá kell vonni.

5. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

A római kat. népiskoláknál alkalmazott tantervek, a fenti rendeletnek megfelelően, állomáshelyüket csak az egyházmegyei hatóság külön engedélyével hagyhatják el.

Tájékoztatóul közlöm egyben, hogy állomáshelyéről való eltávolságnak a most közölt rendelet szempontjából nem minősül az érdekelte tantervnek állomáshelyétől 30 km-re távolabb nem fekvő helyre való távozása, amennyiben főtélleltek a 24 órát nem haladja meg.

Kötelesek azonban az érdekeltek tartózkodási helyüket az iskola igazgatónál (igazgatótanítójánál) 1 tanórás iskola esetében az iskola helyi hatósága elnökénél bejelenteni.

Megkezdődött a selyemtenyésztők jelentkezése.

A selyemtenyésztéssel foglalkozó falusi lakosság körében nagy érdeklődés nyilvánul meg az idén is e jövedelmező mellékfoglalkozás iránt. A jó gabonárk mellett a tenyésztők már tavaly is nagyon szép eredményt értek el. Sokan 500—1000, sőt 1000 pengő felüli jövedelmére is szert tettek a néhány hetes; asszonyok, gyermekek és öregek által is elvégezhető munkából. Természetesen az egész kis tenyésztéskor után elérhető párszáz pengő gubavételért is megbeszélhet haszon a falusi háztartásban, hiszen ahhoz úgy jut hozzá a selyemtenyésztéssel foglalkozó család, hogy a hernyókra fordított munkát egyéb teendői mellett jóformán nem érzi.

Ma, amikor a hernyóselyemtermelés kizárólag fontos honvédelmi célokat szolgál, hazafias kötelesség is az ország perteráallományának teljes kihasználása. Ép ezért a falusi lakosság mellett az iskolás gyermekek, leventék, levente-lányok, diáklányok és honvédelmi iskolák is fokozottan kapcsolódnak be ebbe a munkába. A MAV Budapest-élti üzletvezetőségéhez tartozó vasutas-ság, mint az elmult években, most is részveszt a selyemtenyésztésben. A selyemtenyésztési idény április végén, május elején kezdődik, de a kis hernyók igényeire végett már most kívánatos jelentkezni a községi selyemtenyésztési fel-

ügyvezetőknél, akiknek címét mindenütt megmondja az előjáróság. Ahol községi felügyelő esetleg nem volna alkalmazva, de eperfa van, oda a székszárdi M. kir. Országos Selyemtenyésztési Kísérleti Intézet küld selyemféléte.

Határidő-emelekeztető.

A nyugdíjazás iránti folyamodványok, az esp. kor. tanfelügyelői hivatal útján sürgeen beterjesztendő az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz. — A körj. ügylések alkalmával a körj. pénztárosok szedjék be a tagdíjakat, s a központi pénztárt illető részű küldjék be, kimutatás kíséretében, a 45.612. sz. postakareképzéstarti befizetési lap felhasználásával az egyesületi pénztárhoz. — Nyugdíjajárulékok behuzendők. — Az esp. kor. tanítók körj. gyűléseiről szóló jegyzőkönyveket a jegyzők küldjék meg a világi elnöknek, vagy titkárnak.

HIREK

Enekiskönyvecskék megrendelése. Felhívjuk a püchánosok és a kántortanítók figyelmét arra, hogy a „Magyar Kórus” zeneműkiadó (Budapest XII., Fery Oszkár-ú. 55.), gyermekimánkönyveket („Jójj el Jézus” 0.00 P. árban), „Gyermekszöveg hódolata” 1.20 P. árban) hozott forgalomba. Forduljanak a hivatkozott cím alatt a kiadóhoz, esetleg kérjének mutatványsszámot és — a rendkívüli viszonyokra való tekintettel — idejében tegyék meg rendeléseiket, hogy az iskolák imakönyvszükségletét az 1944. 45. iskolai évre már most biztosíthassák.

A szegedi Horthy Miklós Állami Tanítói Internátusba az 1944/45. iskolai tanévben felvételt kérő növendékek (tanítók gyermekei) folyamodványukat a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterhez címelve folyó évi május hó 15-ig tartoznak az Internátus Igazgatóságához (Sziged, Boldogasszony sugárút 1. sz.) benyújtani. Mindaddig, míg a tervezett római kat. tanítói internátusok fel nem épülnek, az Internátusba való felvételre római kat. népiszkolai tanítók faji is pályázhatnak. Bővebb felvilágosítást és tájékoztatást nyújt a Hivatalos Közlöny folyó évi április hó 1-én megjelent számában közzétett pályázati hirdetemény.

A gyakorlati gyümölcstermelés mesterfogásairól, az időszerű tendenciáról, a nyulárgótt fák gyújtásáról, a gyümölcstermék áttolásáról, a befőzési körk minden gyümölcstermelőt érdeklő közérdeklő kérdéséről, a fuzikádion elleni védekezés tekintetében végzett kísérletekről tájékoztat a „GYÜMÖLCSTERMELŐ” című gyümölcstermelési, szőlészeti és hortemelési szaklap, amelyből egy alkalommal, lapunkra való hivatkozással, készséggel küld mutatványsszámot a kiadóhivatal: Pécs, Pappvtelek-utca 4. sz.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szabó Géza. Kiadó a Pécsegyszéki Róm. Kat. Tanfelügyelő. Haladás Nyomda Részvénrtársaság Pécs, Király-ú. 21. sz.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király- és Már-ár-szok Egyházmegyei nyomdai-nyomdák rakára!

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyszéki megyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népohtatásügyi havi közlöny. Fellelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén. Szabó Géza.

Előzetesét díj 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐSE: Pécs, Inczety Dénes-utca 9. (Pápi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámdöntés is küldendő. Az előzetesét és tugsági díjat a 45.612. sz. postakareképzéstarti befizetési-lapom küldendő be.

Pécs, 1944. május 1.

XXXIII. évfolyam, 5. szám.

A m. kir. belügyminiszter 175.500/1944. VII. számú rendeletével általános gyűléstiltalmat rendelt el. Egyesületi közgyűléseket ezért bizonytalan időre el kellett halasztanunk.

Elnökség.

EGYESÜLETI ÉLET.

VÁLASZTMÁNYI ÜLESÜNK.

Egyesületünk választmányi folyó évi április hó 27-én tartotta alapszabályszerű ülést a Pécsi Katolikus Kör könyvtértermében. A gyűlés 25 választmányi tag jelent meg.

Elnök megnyitotta.

Dr. Bence László, tb. kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyesület egyházi elnöke, id. vözzölte a megjelenteket, a gyűlést megnyitotta és munkájára Isten áldását kérte.

Az ülés határozatképességének megállapítása után a mai ülés jegyzőkönyvének hiteltelisére Fényes Antal püspöknapdái eszperblésében, kerültül tanfelügyelő és Közary György értevény igazgatótanítóit kérte föl.

Az egyházi elnök ezután főbb vonásokban ismertetette a biboros hercegprimás úr 9291/1943. számú rendeletével, 1944. január hó 1-ii hatállyal életbe léptetett új Rendszerabályokat és kérte a tanítói körök egyházi és világi elnökeit, hogy a tanítói körök gyűlésein is töltsék napirendre azok tanulmányozását.

Majd részletesen ismertetette az egyházi énektöltás elnyelvéstét célzó 2757/1924. számú, 2808/1942. számú püspöki rendeleteket, az 1341/1928. számú ehm. főtanfelügyelői rendelkezést, a pécsegyszéki zsinati határozatot 256. §-át és a Pécsegyszéki Egyházi Egyesület ziranény gyakorlati, eredményes tevékenykedését és kérte a tanítói körök vezetőit, hogy a ta-

nítói körök gyűlésein állandóan tartásuk napirendben ezt a fontos ügyet.

Végül bejelentette, hogy a Magyar Kórus kiadásában megjelent „Jójj el Jézus” és „Gyermekszöveg hódolata” c. ifjúsági énekeskönyveket beszerzése a rendkívüli körülményekre való tekintettel mielőbb ajánlások.

A hozzászólásokból kiderült, hogy az egyházi énektöltés a nemzetbizonyi vidéken okoz különösen nehézséget.

A választmányi megállapodik abban, hogy egyházmegyéinkben az egységes szöveg megállapítását fogják keresztülvinni.

Titkárság jelentés.

Titkár Székely Pál, egyesületi titkár, jelentésében rámutatott arra, hogy a nemzet lelke, — ahogy ez válságos időkben, mikor egy nemzet élet-halál harcát vívja a jövőért, be szokott következni, — nyugtalan. A nyugtalan lélek pedig nagyon érzékeny. Azok a sebek, melyeket a liberálizmushól fakadó szociális egyenlőtlenségek, a háború, a forradalmak, Trianon, a harmincas évek gazdasági válsága, az új háború testi és lelki megpróbáltatásai ütöttek az ország és a magyarság testén, ott égneek minden magyar ember lelkén és felsajognak meg a legkisebb érintésre is.

Mindenki vár valamit. Mindenki tudja, hogy most nemcsak politikai kérdések megoldásáról, pénzügyi és gazdasági problémák kibogozásáról van szó. Mindenki érzi, hogy valaminek történnie kell abban az irányban, hogy a magyar élet jobb, szebb, nemesebb, nyugodalmasabb, egyzóval magyarabb legyen.

Mégis mindenki egyezszik a problémáktól szabadulni. Mástól várja a megoldást. Ebből indulnak, az erők zűrtforgácsolása, újabb nyugtalanság származik.

A nemzet lelkét tehát meg kell nyugtatni. Bár ebben a munkában minden magyar embernek részt kell vennie, mégis a magyar tanítói illeti az elsőség, akire már békében is rábízta a nemzet a jóvó alakítását.

A katolikus magyar tanítónak nemcsak kötelessége, hanem joga is a magyar élet, a munka cière állani, erőt ösztönözni, megedezni a lelket és a karját, megszervezni saját életét, hogy így a saját életének példájával hasonló fejlődésre bírja be Hazánk minden józanul gondolkodó polgárát.

Kérte a választmány tagjait, hogy ezeket a gondolatokat vigyék magukkal, hogy ezek szemlémében

az Egyházmegyei Tanítóegyesület, a községi gondolatban rejülő erőt munkálhassa a nemzeti ellenállás, sőt ellenállandó megszervezésének ügyét.

Részletesen beszámolt ezután a titkár az elnökség és a körök munkájáról, a taglétszám alakulásáról, a tagok értékes egyéni munkájáról.

A körök életével kapcsolatban felhívta a figyelmet a mériakéméndi körben, a *tehetségkutatásról elhangzott elméleti és gyakorlati előadásra*.

Kívánatos is, hogy ezzel a kérdéssel minden kör behatóbban foglalkozzék, s így a katolikus magyar tehetségek felkarolása, számarányuknak megfelelő mértékben történhessen.

A választmány a titkári jelentést elismeréssel vette tudomásul.

A főpénztáros jelentése.

Dr. Fekete János, főpénztáros az 1943. évi zárszámadást a következőkben terjesztette elő: 1943 december 31-i zárlattal:

Bevétel	2.700'98 P
Mult évi maradvány	2.993'64 ..
Összes bevétel	5.694'62 P
Kiadás	4.050'02 ..
Maradvány	1.644'60 P

A számvizsgálóbizottság jelentése alapján elfogadja a választmány a zárszámadást és a felmentvény megadását javasolja a közgyűlésnek.

Az 1944. évi költségvetés.

A főpénztáros az 1944. évi költségvetést az alábbi végösszeggel javasolja elfogadásra a közgyűlésnek:

Fedezet	8.710'19 P
Szükséglet	7.520'— ..
Maradvány	1.190'19 P

A választmány a költségvetés elfogadását javasolja a közgyűlésnek.

Jelentés a „Komócsy István Segélyalap” működéséről.

Dr. Fekete János, főpénztáros a Segélyalap működéséről a következőkben számol be:

Mult évi maradvány	2.928'95 P
Bevétel	1.318'49 ..
Összes bevétel	4.247'44 P
Kiadás	4.202'14 ..
Maradvány	45'30 P

A választmány a számvizsgálóbizottság jelentése alapján a zárszámadás elfogadását és a felmentvény megadását javasolja a közgyűlésnek.

A választmány a pályáteltek megállapításával kapcsolatban abban állapodik meg, hogy a nehéz időkre való tekintettel ezidén is eltekint pályáteltek kiállításától.

A szokásos évi legkivakorlatok rendezésétől is eltekint élelmezési nehézségek miatt.

A közgyűlés előkészítése.

Az 1944. évi közgyűlést május hó 25-én d. e. 10 órakor tartjuk meg a Pécsi Katolikus Körben.

Malonay Elemér, végül elnök a testvéri szeretet és egyetértés szellemében való működésnek hangsúlyozásával bezárja az ülést.

Bizalom és cselekvés.

Ira: Mihalovics Zsigmond pápai prelátus, felsőházi tag, az Aetio Catholica országos igazgatója.

A Katolikus Diákotthon Mozgalom gyűjtésének második fázisa március 1-ével megkezdődött és tart november 15-ig. Ha e második menet a megértésben, agitációban és áldozatban hasonlóan lesz az első menethez, akkor a gyűjtés bejárási elérjük a kívánatos további 5 milliót. Az első fázis szép eredménye ugyanis megszűröl sem elegendő még a legsürgősebben szükséges internátusok létesítéséhez sem. Annyi vélyeztetelt pontja van az országnak és annyi szükséglet jelentkezik, hogy tovább áldozatvállalástól visszariadnunk nem szabad.

Erős a bizalmunk, hogy elképázstoraink és minden jóna kéts híveink átérzik a vállalkozás jelentőségét, a további áldozatoktól nem riadnak vissza, ezáltal még szorosabb egységbe kapcsolódik a magyar katolikus társadalom és alkalmassá válik, hogy Isten és a hazá javára további komoly alkotásokat létesítsen.

Különösen bízunk a magyar vidék és a falu népe egészséges és mélyen katolikus érzelletében.

A katolikus társadalom pedig bízzék a Mozgalom vezetőiben. Senki azt ne tartson, hogy ennyi áldozat kárba vesszül, mert a begyűjtött pénz a nehéz viszonyok és az anvághány következtében nem nyerhet komoly felhasználást.

A bizalmat nem pusztá szavakkban kérjük, hanem a cselekedetek alapján. A napokban indult meg Sátoraljaiúhelyen 120 személyes középiskolai internátusunk építése. Budapesten pedig nemcsak a lerakjuk alapkövét a 200 férőhelyre tervezett tanonciinternátusunknak. Mindkét építkezéshez biztosítottuk az építési anyagot. Két vidéki várossal állunk tárgyalásban 100—150 személyes középiskolai internátus megnyitása tárgyában. Pestszentkeresztben ingatlan vásá-

roltunk, hogy még ebben az évben megnyissuk benne 100 személyes tanonciinternátusunkat. Több vidéki várossal folytatunk komoly tárgyalásokat, főképpen középiskolai internátusok megteremtéséről.

A gyűjtés első két millióját pedig a fővárosban ingatlanokra helyeztük el s a háború után ezeket értékesítésből építjük meg a tervezett főiskolai internátus, a fővárostól e célra kapott 2.000 négyzetöglés telken.

E néhány adat szolgáljon a bizalom megtartásához. Szolgáljon egyúttal serkentésinkre is, hogy további lankadatlán agitációval és áldozatkészséggel segítsük teljes diadalra a Katolikus Diákotthon Mozgalom nagyjelentőségű céljait.

Püspöki rendelet.

843/1944. isk. szám. Nyári napközi otthonok.

Baranya vm. alispáni hivatalának folyó évi április hó 12-én 6487/1944. alisp. szám alatt kelt megkeresése alapján felhívom a hatóságom alá tartozó összes egyházközség képviselőtestületeket és iskolai gondnokságokat, hogy a nyári napközi otthonok előjárja az iskola tanteremt engedjék át. Az iskolaigazgatóságokat és tanfókat pedig utasítom, hogy a nyári napközi otthonok megszervezésében és fenntartásában legyenek a közigazgatási hatóságoknak támogatására.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

807/1944. szám. Ingatlanok juttatása népiskolai célokra. A bírhos heregprimás úi 1869/1944. számú rendeletére (megjelent a Katolikus Tanügyi Közlöny 1943. április 15. számában), mely ingatlanokhoz népiskolai célokra leendő juttatásáról szól, az ügy fontosságára való tekintettel, megfelelő intézkedés végett, külön is felhívom a felügyeletem alá tartozó összes róm. kat. iskolák helyi hatóságainak figyelmét.

Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes róm. kat. iskolák helyi hatóságait, intézkedjenek sürgetően arról, hogy az érdekelt iskolafenntartók — amennyiben ennek szüksége mutatkozik — a fent hivatkozott rendeletben említett segélyezés iránti kérelmüket az egyes politikai községneként előterjeszék.

Tekintettel arra, hogy az 1940. évi XX. tv. alapján alkotott új népiskolai tantervek a róm. kat. jellegű népiskolák nagyrészében is már életbe léptek, szükséges, hogy az iskolafenntartók a szobanforgó gazdasági gyakorlóterületeket biztosítsák azon esetben is, mikor e célra községi segélyezés nem indokolt, vagy valamely oknál

fogva nem biztosítható, annál is inkább, mert a fennálló bérleti lehetőségek figyelembevételével a gyakorlóterületek biztosítása az iskolafenntartók nagyobb anyagi megerőltetése nélkül is megoldható.

Ütásítom a felügyeletem alatt álló összes róm. kat. iskolák helyi hatóságait, hogy jelen rendelkezésem végrehajtásáról hivatalomnak folyó évi május hó 31-ig tegyenek jelentést. A jelentés azon népiskolák részéről is felterjesztendő, melyek gyakorlóterülettel rendelkeznek.

836/1944. sz. **Tanítók szolgálati helyei maradásának szabályozása az 1943/44. tanév befejezése után.** Tudomás és a legszorgalmas mihezartozó végett álló közlöm a felügyeletem alá tartozó róm. kat. népiskolák helyi hatóságaival a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek folyó évi április hó 4-én 8650/1940. sz. a. az 1943/44. iskolai év rendkívüli befejezésével kapcsolatban a tanítók szolgálati helyei maradásának szabályozása tárgyában kelt következő rendelet:

„A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a honvédelmről szóló 1939. II. tv. 168. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tanító (tanítónő) vagy tanár (tanárnő) az 1943/44. iskolai évvel kapcsolatos tennivalóinak elővégzése után szolgálati állomáshelyét csak felelet hatóságának engedélyével hagyhatja el. Távországba engedélyt lehet adni, ha az engedélyt kérő személynek figyelmében kívül hagyásával ekkellépően biztosítani lehet:

- tanító vagy tanár esetében a leveletaskitással, a légvédelmi hatósági szolgálattal vagy más közérdekű szolgálati kapcsolatos tennivalók ellátását,
- tanítónő vagy tanárnő esetében pedig a napközi otthonokban és a gyermekke vidre kolléztárséval kapcsolatban szükséges felügyelői tennivalók ellátását.

2. §.

(1) Az engedély megadásában a kérelmező családi viszonyait, a gondozásra szoruló gyermekeinek számát és egyéni életkörülményeit méltányosan mérlegelni kell. Távországba elsősorban az a tanítónő vagy tanárnő kaphat engedélyt, akinek ötidik életévét be nem töltött gyermeke vagy legalább három, szülői gondozásra szoruló gyermeke van.

(2) Az a tanító (tanítónő) vagy tanár (tanárnő), aki távországba engedélyt kapott köteles tartózkodási helyét és pontos lakcímét, valamint a tartózkodási helyén és a lakásimében bekövetkező minden változást az illetékes iskolai hatóságának haladéktalanul jelenteni.

Az átlavazott tanító (tanítónő) vagy tanár (tanárnő) a felelet hatóságának felhívására köteles állomáshelyére haladéktalanul visszatérni, illetőleg az esetleg kijelölendő ideiglenes állomáshelyén haladéktalanul jelentkezni.

3. §.

Az 1. §-ban említett engedélyt tanítókra és tanítónőkre névze a tan. tanfelügyelő, tanárokra és tanárnőkre névze a tanker. kir. főigazgató, egyházi ható-

ság alatt álló iskolában alkalmazottakra néve az egyházi hatóság, végül Budapest székesfőváros iskoláiban alkalmazottakra néve Budapest székesfőváros polgármestere adja meg.

4. §.

Azt a tanítót (tanítónőt), illetőleg tanárt (tanárnőt), aki állomáshelyét engedély nélkül elhagyja, vagy a tartózkodási helyét és lakáscímeként pontos bejelentésére irányuló kötelezettségének vagy a visszatérésre, vagy az új állomáshelyén való jelentkezésre vonatkozó felhívásnak haladéktalanul nem tesz eleget, a legelsőbabsól szolgálati vétség fegyelmi eljárás alá kell vonni.

5. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

A róm. kat. népiskoláknál alkalmazott tanterők, a fenti rendletnek megfelelően, állomáshelyüket csak az egyházmegyei hatóság külön engedélyvel hagyhatják el.

Tájékoztatóul közlöm egyben, hogy állomáshelyéről való eltávolásnak a most közölt rendelet szempontjából nem minősül az érdekelte tantereknek állomáshelyüktől 30 km-re távolabb nem fekvő helyre való távozása, amennyiben távollétük a 24 órát nem haladja meg.

Kötelesek azonban az érdekeltektől tartózkodási helyüket az iskola igazgatójánál (igazgatótanítójánál) a tantervű iskola esetében az iskola helyi hatósága elnökénél bejelenteni.

Megkezdődött a selvénymentészek jelentkezése.

A selvénymentéssel foglalkozó falusi lakosság körében nagy érdeklődés nyilvánul meg az idén is e jövedelmező mellékfoglalkozás iránt. A jó gabonár mellett a tenyésztők már tavaly is nagyon szép keresztet értek el. Sokan 500—1000, sőt 1000 pengő felüli jövedelmére is szert tettek a néhány hetes; asszonyok, gyermekek és öregek által is elvégezhető munkából. Természetesen az egészen kis tenyésztések után elkészíthető pár száz pengő szubvenciót is megbeszélhet használni a falusi háztartásban, hiszen ahogy úgy jut hozzá a selvénymentéssel foglalkozó család, hogy a hernyókra fordított munkát egyéb teendői mellett jóformán meg sem éri.

Ma, amikor a hernyóselymentés kizárólag fontos honvédelmi célokat szolgál, hazafias kötelesség is az ország perferálfőállományának teljes kihasználása. Ép ezért a falusi lakosság mellett az iskolás gyermekek, leventék, levente-lányok, diákkapitányok és honvédelmi csapatok is fokozottan kapcsolódhatnak be ebbe a munkába. A MAV Budapesti déli üzletvezetőjéhez tartozó vasutasok, mint az elhunyt években, most is részvesz a selvénymentésztésben. A selvénymentésztési idény április végén, május elején kezdődik, de a kis hernyók igényeire végett már most kívánatos jelentkezni a községi selvénymentésztési fel-

vizsgálóknál, akiknek címét mindenütt megmondja az előjáróság. Ahol községi felvizsgáló esetleg nem volna alkalmazva, de eperfa van, oda a szekszárdi M. kir. Országos Selvénymentésztési Kísérleti Intézet küld selymepélt.

Határidő-élekeztető.

A nyugdíjazás iránti folyamodványok, az esp. ker. tanfelügyelői hivatal újrán sürgősen beterjesztendő az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz. — A Kóri gyűlés alkalmával a kóri pénztárosok szedjék be a tagdíjakat, s a központi pénztárt illető részt küldjék be, kimutatás kíséretében, a 45.612. sz. postakaraképpénztári befizetési lap felhasználásával az egyesületi pénztárhoz. — Nyugdíjárulokok behívtetés. — Az esp. ker. tanítói körök gyűléseiről szóló jegyzőkönyvek a jegyzők küldjék meg a világi elnöknek, vagy titkárnak.

HIREK

Enekiskolák megrendelése. Felhívjuk a pécabanosok és a kántortanítók figyelmét arra, hogy a „Magyar Kórus” zeneműkiadó (Budapest XII., Fery Oszkár-u. 55.) gyermekimánókat („Jőjj el Jézus” 0.00 P árban; „Gyermekek hódolata” 1.20 P árban) hivatott forgalomba. Forduljanak a hivatközött cím alatt a kiadóhoz, esetleg kérjenek mutatványismét — a rendkívüli viszonyokra való tekintettel — idejében tegyék meg rendeléseiket, hogy az iskolák imánógyűjtésüket el 1944. 5. iskolai évre már most biztosítsák.

A szegedi Horthy Miklós Alami Tanítói Internátusba az 1944/45. iskolai tanévben felvételt kérő növendékek (tanítók gyermekei) folyamodványait a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterhez címezve folyó (Május 15-ig) tartoznak az Internátus Igazgatóságához (Szeged, Bolognagassony sugárút 1. sz.) benyújtani. Mindaddig, míg a tervehetett róm. kat. tanítói internátusok fel nem épülnek, az Internátusba való felvételre róm. kat. utpiskolai tanítók fiait is pályáztatnak. Bővebb felvilágosítást és tájékoztatást nyújt a Hivatalos Közlöny folyó évi április hó 1-én megjelent számában közzétett pályázati hirdetésny.

A gyakorlati gyümölcstermelés mesterfőgátsáról, az időszerű teendőiről, a nyutrógott fák győvítéséről, az gyümölcsfák áttöltéséről, a befőzési körök minden gyümölcstermelőt érdeklő közérdeklő kérdéséről, a fuzulidom elleni védekezés tekintetében végeztet kísérletekről tájékoztat a „GYÜMÖLCSTERMELŐ” című gyümölcstermelési, szőlészeti és bormerleési szaklap, amelyből egy alkalommal, lapunkra való hivatkozással, kérségged küldi mutatványismét a kiadóhivatal: Pécs, Pappneveldetűca 4. sz.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Szabó Géza. Kiadó a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanfelügyelő. Haladás Nyomda Bészvényláraság Pécs, Király-u. 21. sz.

HALADÁS NYOMDA RT Pécs, Király-és Mór-u. sarok
Egyházmegyei nyomdai-
vanyok rakására!

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népohtalásügyi havi közlöny.

Felolés szerkesztő:

Megjelenik minden hónap elején.

Előzetesétől 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczedy Dénes-utca 9./ (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlésem, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előzeteseti és tugsági díjak a 45.612. sz. postakaraképpénztári befizetési-lapon küldendők be.

Szabó Géza.

Tagdíj 1944. évre 3 pengő.

Pécs, 1944. május 1.

XXXIII. évfolyam, 5. szám.

A m. kir. belügyminiszter 175.500/1944. VII. számú rendeletével általános gyűlés-filamlat rendelt el. Egyesületi közgyűléseket ezért bizonytalan időre el kellett halasztanunk.

Elhözgés.

EGYESÜLETI ÉLET.

VÁLASZTMÁNYI ÜLESÜNK.

Egyesületünk választásnyma folyó évi április hó 27-én tartotta alapszabályszór ülést el a Pécsi Katolikus Kór könyvtártermében. A gyűlés 25 választmányi tag jelent meg.

Elnöki megnyitó.

Dr. Benecz László, tb. kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyesület egyházi elnöke üdvözölte a megjelenteket, a gyűlést megnyitotta és munkájára letén áldást kérte. Az ülés határozatképességének megállapítása után a mai ülés jegyzőkönyvének hiteltésítésére Fényes Antal püspökudásdi esperesplébános, kerületi tanfelügyelő és Kozary György értényi igazgatótanító kérte föl.

Az egyházi elnök ezután főbb vonásokban ismertette a biboros hercegprímás úr 9291/1943. számú rendeletével, 1944. január hó 1-i hatállyal életbe léptetett új Rendszabályokat és kérte a tanítói körök egyházi és világi elnökeit, hogy a tanítói körök gyűlésein is tüzéek napirendre azok tanulmányozását.

Majd részletesen ismertette az egyházi énektalás életméltyésért célzó 2757/1924. számú, 2808/1942. számú püspöki rendeleteket, az 1341/1928. számú ehm. főtanfelügyelői rendelkezést, a pécsegyházmegyei zsinati határozatok 256. §-át és a Pécsegyházmegyei Cecilia Egyesület ézirányú gyakorlati, eredményes tevékenységét és kérte a tanítói körök vezetőit, hogy a ta-

nítói körök gyűlésein állandóan tartsák napirenden ezt a fontos ügyet.

Végül bejelentette, hogy a Magyar Kórus kiadásában megjelent „Jőjj el Jézus” és „Gyermekek hódolata” c. ifjúsági énekeskönyvek-kék beszerzése a rendkívüli körülményekre való tekintettel mielőbb ajánlatos.

A hozzászólásokból kiderült, hogy az egyházi énektalás a nemzetiiség vidéken okoz különösebb nehézséget.

A választmány megállapodik abban, hogy egyházmegyeinkben az egységes szöveg megállapítás foglalk kerestülváln.

Titkári jelentés.

Titkár Székly Pál, egyesületi titkár, jelentése elején rámutatott arra, hogy a nemzet lelke, — ahogy ez válságos időkben, mikor egy nemzet élet-halál harcát vívja a jövőjéért, be szokott következni, — nyugtalan. A nyugtalan lélek pedig nagyon érzékeny. Azok a sebek, melyeket a liberálizmusból fakadó szociális egyenlőtlenségek, a háború, a forradalmak, Trianon, a harmincas évek gazdasági válsága, az új háború testi és lelki megpróbáltatásai ütöttek az ország és a magyarság testén, ott égnek minden magyar ember lelkén is és felsajognak meg a legkisebb érintésre is.

Mindenki vár valamit. Mindenki tudja, hogy most nemcsak politikai kérdések megoldásáról, pénzügyi és gazdasági problémák kibogozásáról van szó. Mindenki érzi, hogy valaminek történi kell abban az irányban, hogy a magyar élet jobb, szebb, nemesebb, nyugodalmasabb, egyzovál magyarabb legyen.

Mégis mindenki egyezszik a problémáktól szabadulni. Mástól várja a megoldást. Ebből idegesség, az erők szétforgóalása, újabb nyugtalanság származik.

A nemzet lelke tehát meg kell nyugtatni. Bár ebben a munkában minden magyar embernek részt kell vennie, mégis a magyar tanító illeti az elsőség, akire már békében is rábízta a nemzet a jóvó alakítását.

Talpbőr- és ruhanemű-juttatásban részesülnek a jó selyemtenyésztők.

A kormány a selyemhernyótenyésztéssel foglalkozó lakosság érdekeit messzenemenően figyelembe véve, a selyemből beváltási árat, miként az elmúlt évben, úgy a jövő évben is a következőképpen állapította meg:

- I. osztályú kilogrammja 20 kg-ig 5.— P.
  - azon felül 7.— P.
  - II. osztályú kilogrammja 2.50 P.
  - III. osztályú kilogrammja (hulladék) 0.30 P.
- Tekintettel arra, hogy a selyemhernyótenyésztés napjainkban honvédelmi szolgálatot jelent, továbbá, hogy éppen a selyemtenyésztéssel foglalkozó falusi lakosságnak elsősorban ruhaneműkre és lábbelire van szüksége, a kormány külön jutalomban részesíti azokat, akik a selyemtenyésztésben való fokozottabb részvételükkel az ország különleges érdekeit szolgálják.

Ezért minden egyes olyan tenyésztő, aki több előszáltányi gubót termel, mint az elmúlt évben, az új tenyésztők közül pedig azok, akik legalább 10 kg I. osztályú gubót termelnek, jogot nyernek arra, hogy a gubóbevéltől átlomáshoz legkezebb eső Hanga nyitlában kizárólag a selyemtenyésztők részére kiutalható készletből hatóság árón 1 pár cipőre való, valódi talpbőr vásárláson. A m. kir. Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség által a beváltáskor kiadandó utalványokon pedig fel lesz tüntetve, hogy a talpbőr vásárlására jogosított selyemtenyésztők a talpbőrön kívül még milyen nehezen beszerezhető kiegészítőket cikkeket vásárolhatnak.

A kis selyemhernyót és tenyésztéshez szükséges papírosát a tenyésztők ingyen kapják. Az etetéshez szükséges operfalomból a köztutak és köztereken, utakon álló operfákról a tenyésztők minden korlátározás nélkül ingyen szedhetik. Mintán a tenyésztés a napokban több helyen már megkezdődik, a tenyésztésre vállalkozók mielőbb jelentkezzenek a községi selyemtenyésztési felügyelőzónál, akinek név és lakcímét a községi előjárásnál meg tudhatják. Akik még nem tenyésztettek, a kikeltőlől részletes tájékoztatást és kioktatást kapnak.

Püspöki rendelet.

1035/1944. isk. szám. Tantermek átengedése a Magyarországi Németek Szövetsége által létesítendő ú. n. „aratósi óvodák” céljaira. A Magyarországi Németek Szövetsége Alsóduánántúli Eskolagyószólyánvánk Folyó évi május hó 19-én, 5/1944. szám alatt kelt megkezdését alapján felhívom a hatóságom alá tartozó összes egy- többosztályos képviselőtestületeket és iskolai gondnokságokat, hogy a Magyarországi Németek Szövetsége által az iskolai szímet tartama alatt létesítendő ú. n. „aratósi óvodák” céljaira az iskola tantermet engedjék át, amennyiben a tantermek más célra, pl. a közigazgatási hatóságok által szervezett nyári napközti otthonok céljára nem foglaltak le. Amennyiben a tan-

termetek nyári napközli otthonok céljára a közigazgatási hatóságok is igénybe kívánják venni, a Magyarországi Németek Szövetséget a tantermek átengedése iránti kérelmével az illetékes alispáni hivatalhoz kell utasítani.

Határidő-emelekeztető.

A pécségházmegyei irkák, rajzfilmek, hangjegyek és értesítőknyvsorsók (különböző iskolák részére) megrendelése az 1944. évi május 15. napig. A következő irkák állának rendelkezésre: négyolvasós magyar vizsárkák-ból 20 és 9 filléres, egyolvasós diktaandó, számalás és néma irkák-ból 9 filléres, sima vonalozatlan 9 filléres irka is kapható, rajzfilm 12 filléres, régi nagyalakú 45 filléres, hangjegyfűzet 15 filléres árban. Egyéb gyakorló-fűzetek is kaphatók. — Fásításhoz dugványok nevelése tárgyában jelentéseket az 1907/1932. sz. földmívelési rendelet megjelnt a Kat. Isk. 1932. szept. 1. sz-ban) alapján a várm. kir. tanfelügyelői hivatalhoz június 15-ig be kell küldeni. Megfelelő úriáppontatványok a „Határidő” Rt.-nél beszerezhetőek. — Nyugdíjrajzfilmek az iskola-fenntartók által befizetendők. — A fásításlól, erdésnövények és matatóelemekről; továbbá a lasterlőni emlékműre, hősi sírokr gondozásáról; végül a szabadlevegős tantervű iskolák felújításáról való felhívásokról a határidő június hó 30-ig a kir. tanfelügyelőseknek (191/1943. sz. eh. m. főtanfelügyelői rendelet. Katolikus Iskola 1943. évi 5. sz.)

HIREK

Pélfőntárlataloknak a tanfelügyeslteli tagdíjhatárolkorai megakadályozásáról felszólító levelezőlap nyvatadást az egyesülélt főpénztárosa a kir. pénztárosszólól kapott tagnévsorok alapján állította össze. Ha esetleg valamely lapon oly tanító is szerepel, aki állását már elhagyta, az illetékes plébános közölje ezt a eh. főtanfelügyelőseggel, hogy ezen értesítések alapján a főpénztáros helyesbítésekkel elvégezhesse.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság öz B. hó 11. május 2. sz. í. N. é. m. í. Irént a villányi III. sz. sz.: Sebes t. é. ny. Franciskát a ranodíjazással I. sorszámú tanítói állásra rendes tanítói mibőségben. T. n. a. í. D. sz. sz. az old-totokfőldjei tanítói állásra helyettes kántortanítói mibőségben kinevezte.

Pályázati hirdetésny. A keskenmeti gazdasági szaktanítóképző-lntézetbe való felvétetre. A valás- és közoktatásügyi miniszter úr ezúton hívja fel a tanítók figyelmét a keskenmeti gazdasági szaktanítóképző-lntézetbe való felvételtre vonatkozó, a B. d. B. sz. Közlönyben, a. kb. Hivatalos Közlönyben és a Néptanítók Lapjában közöllet pályázati hirdetésnyre.

Szerkesztői üzenet.

70th érteklődőnek. A Rosengarten imánkönyv körlet-lap számján kapható. A H. K. sz. sz. az ének-könyv 543. éneklője 510. A magyar részben 208 ének foglaltatik. Imá- és énekei egyediül állók. Minden ima és ének bma-e foglaltatik.

Szerkesztését és kiadást felül: Szabó Géza. Kiadó a Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanfelügyeslt. Hatalás Nyomda Részyentársaság Pécs, Király-u. 21. sz.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népköztatásügyi havi közlöny. Felőlős szerkesztő: Megjelnt minden hónap elsőjén.

Szabó Géza.

Előfizetési díj 1944. évre 6 pengó.

Tagdíj 1944. évre 3 pengó.

SEKRESZTŐSÉ: Pécs, Inczedy Dénes-utca 9./ (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető közlések, hirdetések és reklamátlások is küldendőek. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatahárképzőnyel befizetőlapon küldendőek be.

Pécs, 1944. június 1.

XXXIII. évfolyam, 6. szám.

Üdvözléggy kegyelmes Szent László király!

Nagy királyaink közül Szent László és Mátyás a legnépszerűbbek. Nevüket kiskorában tanulja meg minden magyar, mert a nép képzelete leg-legendákban és mondákban vette körül alakjukat.

Szent László király szent és hős volt egy személyben. Elelőeljárás a keresztelt és a karddal tette teljessé. A mi történelmi idők körülolyamában a lelek múltján véghemelő kifejlődésünkétté mindig a hősi szellem tette öntudatossá. Ez a magyar élet vezető-fonala, amelyet józanul és világsan kell kibonyolítanunk.

A magyar ifjúság honvédelmi nevelésének országos vezetője elrendelte, hogy az 1941. kiképzési évet Szent László emlékének kell szentelni. Nemrégben alakult meg messzenemő élköltözéssel az Országos László Király Emlékbizottság is, hogy a nagy király történelmi alakját hagyomány-emeleknapján, június 27-én, a nemzet közvéleménye előtt ismerté tegye.

Vereink közül mindenki éri, hogy ebben a ropant súlyos küzdelemben mi forog kockán. A történelmi erők hatalmas összeműködésébe bele van szőve minden magyarnak egyéni léte is. Ami a hétév évbén esetleg érzelmeim és hangulatlattá oldódott föl bennünk a szépséges magyar mult dicső hagyományáiból, annak ma ismét vérre kell válnia, lelki mozgalmasággá, tetté. Az életünkben, sajátosan magyar életünkben működő öröviszonyokot egy cél érdekében csak úgy tudjuk összpontosítani, ha a magyar seregek régi védjétszékének, történelmünk nagy hadvezérének példáját, útmutatását és tanítását követjük.

Szent László kiépítette a Szent Istvánról megkezdett egyházi szervezetet. Majd szigorú törvényekkel hozott az egyházi élet emelése és a

valóság élet fokozása érdekében. Szinte jóleő örsz történelmünk ilyen egyéniségeiről megemlékezni ma, amikor a legfőbb ember lelke elemi erejű hangulatok küzdelemben tkere. Ha tudás-gonosz körüleszadomnak a világ hullámai és amolyan lelki horizontálg vesz erőt rajtunk, akkor csak a szentek példája lehet a mi törekvésünk mérővesszője. Ma sok az alyan ember, aki tulajdonosát a saját útját akarja járni. Jó lenne, ha az ilyen ember néha annak az életmóterre rugesztené tekintetét, aki „úgy imádkozott, minttha minden Istentől várna és úgy dolgozott, minttha Isten semmit sem adna.” Szent László bűlhűsége miatt volt a kolostori iradalom korában a magyar szentek közül a legnépszerűbb. Erről tanuskodik a XVI. század elejéről való himmusz is.

Az életmentség mellett vilétsége, lovaglássága és nemessége egyéniségének legkiemeltedőbb vonásai. Ez a lelki tartalom olyan igazi egységet kölcsönzött nagyságának, hogy a késő századok magyarjaira is kedvező hatást gyakorolt. Személyének varázsa nemcsak a mondák és legendák világában volt nagy, hanem a valóságban is, mert bölösség és szeretet jellemzik nemzetpolitikai jelentőségét. Eletteltételeinek következménye a hazát megtartani a harcok, lovagias és nemesen gondolkodó magyar nemzet számára.

Szent László élete gyönyörű tanítás. Arra tanít, hogy önelgyétséssel fejlesszük lelki erőnket és ápoljuk magunkban lovagias hárca készségünket! Nincs megállás, megtorpanás akkor, amikor a Haza érdeke eselékvet paranosl.

Törvékeiseinknek célja nem lehet bizonytalan, ha a jövőben is ifjúságunk eszményképe marad Szent László király.

Szirma Károly.

Talpbőr- és ruhenemű-juttatásban részesülnek a jó selyementenyésztők.

A kormány a selyemhernyőtenyésztéssel foglalkozó lakosság érdekeit messzenemenően figyelembe véve, a selyembőrü beváltási árát, miként az elmúlt évben, úgy a fogó évben is a következőképpen állapította meg:

I. osztályú kilogrammja 20 kg-ig 5.— P.
azon felül 7.— P.

II. osztályú kilogrammja 2.50 P.

III. osztályú kilogrammja (hulladék) 0.30 P.
Tekintettel arra, hogy a selyemhernyőtenyésztés napjainkban honvédelmi szolgálatot jelent, továbbá, hogy éppen a selyementenyésztéssel foglalkozó falusi lakosságnak elsősorban ruhaneműkre és lábbelire van szüksége, a kormány külön jutalomban részesíti azokat, akik a selyementenyésztésben való fokozottabb részvételükkel az ország külterjes érdekeit szolgálják.

Ezért minden egyes olyan tenyésztő, aki több előosztályú gubót termel, mint az elmúlt évben, az új tenyésztők közül pedig azokat, akik legalább 10 kg I. osztályú gubót termelnek, jogot nyernek arra, hogy a gubóbevitel átlomáshoz legközelebb eső Haza- és Irtelen-ből kizárólag a selyementenyésztők részére kiutalando készletből hasznási áron 1 pár cipőre való, valódi talpbőr vásároljanak. A m. kir. Országos Selyementenyésztési Felügyelőség által a beváltáskor kiadandó utalványokon pedig fel lesz tüntetve, hogy a talpbőr vásárlására jogosított selyementenyésztők a talpbőrön kívül még milyen nehezen beszerezhető kiegészítőket cikkeket vásárolhatnak.

A kis selyemhernyőt és tenyészéshez szükséges papírosat a tenyészők ingyen kapják. Az etetéshez szükséges eperfalomból a kótyutakon és köztereken, utakon álló eperfaokról a tenyészők minden korlátzás nélkül ingyen szedhetik. Műtán a tenyészés a napokban több helyen már megkezdődik, a tenyészésre vállalkozók mielőbb jelentkezenek a községi selyementenyésztési felügyelőnél, akinek nevét és lakcímét a községi előjárásnál meg tudhatják. Akik még nem tenyészettek, a kikéltető részletes tájékoztatót és kioktatást kapnak.

Püspöki rendelet.

1035/1944. isk. szám. Tantermek átengedése a Magyarországi Németek Szövetsége által létesítendő ú. n. „aratósi óvodák” céljaira. A Magyarországi Németek Szövetsége Alsódunántúli Iskolázgatóbizottságának folyó évi május hó 19-én, 56/1944. szám alatt felkelt megkezdése alapján felhívom a hatóságom alá tartozó összes egyházközségi képviselőtestületeket és iskolai gondnokságokat, hogy a Magyarországi Németek Szövetsége által az iskolai szünet tartama alatt létesítendő ú. n. „aratósi óvodák” céljaira az iskola tantermeit engedjék át, amennyiben a tantermek más célra, pl. a közigazgatási hatóságok által szervezett nyári napközi otthonok céljaira nem foglaltattak le. Amennyiben a tan-

termeket nyári napközti otthonok céljaira a közigazgatási hatóságok is igénybe kívánják venni, a Magyarországi Németek Szövetséget a tantermek átengedése iránti kérelmével az illetékes alispáni hivatalhoz kell utasítani.

Határidő-emelekeztető.

A pécségházmegyei írák, rajzfilmek, hangjegyzetek és értesítőkönyvcsokák későbbes juttatás részére megrendelése az 1944.46. tanévre. A következő írák állának rendelkezésre: négyvonalas magyar verszárkák-ból 20 és 9 filléres, egyvonalas diktaandó, számolás és német írákból 9 filléres, sima vonalzatán 9 filléres-írka és kapható, rajzraírt 12 filléres régi nagyalakú 45 filléres, hangjegyzet 15 filléres árban. Egyéb gyakorló-írtekek is kaphatók. — Fásításhoz dugványok nevelése tárgyában jelentéseket az 1407/1932 sz. főtanfelügyelői rendelet megejtelt a Kat. Isk. 1932. szept. 1. sz-ban) alapján a várm. kir. tanfelügyelői hivatalhoz június 15-ig le kell küldeni. Megfelelő úrlapnyomtatványok a „Hala-ás” Rt.-nél beszerezhetők. — Nyugdíjírtekek az iskola-teremtők által befizetendő. — A listáról, erősítőre- és maárvelemelre: továbbá a tartásról emlékmű-ök, hási sírok gondozására: végül a szabadlevegős tanfel-üti szerkesztői iskolai ösztöndíj irántesek beiktat-ése június hó 30-ig a kir. tanfelügyelőség. (181/1943. sz. évi. főtanfelügyelői rendelet. Katolikus Iskola 1943. évi. 5. sz.)

HIREK

Pfánálhivataloknak a tanítóegyesületi tagdíjattalaló-okról megküldött felszólító levelező-levadavatit az egyesület főpénztárosa a kir. pénztárosoktól kapott tagnévsorok alapján állította össze. Ha esetleg valamely lapon oly tanító is szerepel, aki állását már elhagyta, az illetékes plébános közölje ezt a ehm. főtanfelügyelőség-gek, hogy ezen értesítések alapján a főpénztáros helyesbítéseket elvégezhesse.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság özv. Bó h. m. Jánosné, szül. Némethy Irént a villányi III. sorsz.: S e b e s t é n y Franciskát a randólapusztai I. sorszámú tanítói állásra rendelte tanítói minőségben. T o n a t. Deryát az old-tótfelújási tanítói állásra helyettes kántor-tanítói minőségben kinevezte.

Pályázati hirdetésny a keeskenéti gazdasági szaktanítóképző-intézetbe való felvételre. A válás-és közoktatásügyi miniszter ur ezután hívja fel a tanítók figyelmét a keeskenéti gazdasági szaktanítóképző-intézetbe való felvételre vonatkozó, a Bapedisi Közlönyben, a keb. Hivatalos Közlönyben és a Néptanító Lapjában közzétett pályázati hirdetésnyre.

Szerkesztői üzenet.

Több érdeklődőnek, a Rosenegarten imakönyv korláto-sonban kapható. A H. K. Könyv-és ének. 102. szám 543. hirtelleg 570. A magyar részben 208 ének foglaltatik. Imá-és énekeiről egyedül állók. Minden imá és ének be-veve foglaltatik.

Szerkesztőért és kiadónak fel: Szabó Géza. Kiadó a Pécségházmegyei Róm. Kat. Egyházközsület. Hatóság Nyomda Részvénnyárság Pécs, Király-u. 21. sz.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népköztudásügyi havi közlöny. Felfelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap eselején.

Szabó Géza.

Tagdíj 1944. évre 3 pengő.

Előfizetési díj 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incányi Dénes-utca 9/1. (Papi Otthon), hová a lap szemléi részét illető minden közlemény, híre-és-ek és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postaküldemény-irányító befejező-tapon küldendők be.

Pécs, 1944. június 1.

XXXIII. évfolyam, 6. szám.

Üdvözlégy kegyelmes Szent László király!

Nagy királyaink közül Szent László és Mátyás a legnépszerűbbek. Nevüket kiskorában tanulja meg minden magyar, mert a nép képzelte legendaikkal és mondákkal vette körül alakjukat.

Szent László király szent és hős volt egy személynben. Elteljélt a keresztelt és a karddal tette teljessé. A mi történelmi idők körülolyamában a lélek helyén véghemő kifélfődsün-kezt mindig a hősi szellem tette öntudatossá. Ez a magyar élet vezető-fonala, amelyet józanul és világosan kell kibonyolítani.

A magyar ifjúság honvédelmi nevelésének országos vezetője elrendelte, hogy az 1941. kiképzési évet Szent László emlékének kell szentelni. Nemrégben alakult meg messzenemű elköltözéssel az Országos László Király Emlékbizottság is, hogy a nagy király történelmi alakját hagyomány-empoknapján, június 27-én, a nemzet közvéleménye előtt ismertesse tegye.

Véreink közül mindenki érzi, hogy ebben a roppant súlyos küzdelemben mi fogok kockán. A történelmi erők hatalmas összeműködésébe bele van szőve minden magyarnak egyéni léte is. Ami a hőve éveiben esetleg érelemmel és hangulattal oldódott föl bennünk a szépséges magyar mult diésó hagyományvaiból, annak ma ismét vérré kell válnia, lelki mozgalmassággá, tetté. Az életünkben, sajátosan magyar életünkben működő erőviszonyokat egy cél érdekében csak úgy tudjuk összpontosítani, ha a magyar seregek régi vedszentjeink, történelmünk nagy hadvezérek példáját, útmutatását és tanítását követjük.

Szent László kiépítette a Szent Istvánról megkezdelt egyházi szervezetet. Majd szigorú törvényeket hozott az egyházi élet emelése és a

valóságos élet fokozása érdekében. Szinte jöleső érdekes történelmünk ilyen egyéniségéről megemlékezni ma, amikor a legutóbb ember lelke elemi erejű hangulatok küzdelmének tükré. Ha tudásosan körüleszponak a világ hullámait és amolyan lelki hontalanság vesz erőt rajtuk, akkor csak a szentek példája lehet a mi törekvésünk mérővesszője. Ma sok az olyan ember, aki tulajdonban a saját útját akar járni. Jó lenne, ha az ilyen ember néha annak az eléműveré igaz-gesztlené tekintetél, aki „úgy imádkozott, mint minden Isen-től várna és úgy dolgozott, mintha Isen semmit sem adna.” Szent László bíblikéssé miatt volt a kolostori iradalom korában a magyar szentek közül a legnépszerűbb. Eről tanys-rodik a XVI. század elejéről való himnus is.

Az életszentség mellett vilátsége, lovaságssága és nemessége egyéniségének legkiemelkedőbb vonásai. Ez a lelki tartalom olyan igazi egységet kölcsönözött nagyságának, hogy a késő századok magyarjaira is kedvező hatást gyakorolt. Személy-lyeinek varázsa nemcsak a mondák és legendák világában volt nagy, hanem a valóságban is, mert bölcseség és szeretet jellemzik nemzetpolitikai jelentőségét. Elfelteleltének következménye a hazát megártani a harcok, lovaság és nem-mesen gondolkodó magyar nemzet számára.

Szent László élete gyönyörű tanítás. Arra tanít, hogy önlegy-essel feléresszük lelki erőnket és ápoljuk magunkban lovaság harci készségünkét! Nincs megállás, megtorpanás akkor, amikor a Haza érdeke eszelekvé paranos!

Törekvésünknek célja nem lehet bizonytalan, ha a jövőben is ifjúságunk eszményképe marad Szent László király.

Szirén Károly.

Központja: Budapest, XI. Nagyboldogasszony-útja 27. (Irgalmas Nővérek Székháza). „Missziós Leányegylet”. Központja: Budapest, I. Krisztina-körtől 125. „Leányegylet Központ”. Pécs, Kardos Kálmán-ut. 5. Kálóczy Hona vezető címén.

Mindenek központok szívesen adnak felvilágosítást és a foglalkoztatási anyagot is rendelkezésre bocsátják.

1188/1944. szám. **Tanítónők részvétele Kalász-vezetőléptanfolyamokon.** Megyéspüspök Úr Öngymagtólagának utatására való hivatkozással, felkértem a felügyeletnek alá tartozó összes róm. kat. népoklika tanítóitól, hogy a Kalász-központtól a bodajki és szadai népoklikaokól hon hirdetelt Kalász-vezetőléptanfolyamokon jelenkezzenek. Az egyházmegyei hatóság hozzájárul árhoz, hogy a tanfolyam időtartamára a tanítónők elghatják állomáshelyüket. A tanfolyam időpontjáról a Kalász-központ értesíteni fogja a plébániahivatalokat.

Határidő - emlékeztető.

A PÉCSÉGHÁZMEGYESI IRKAK, RAJZFEJZETEK, HANGJÉPFYZETEK ÉS ÉRTESTŐKÖNYVESEK megrendelése az 1944/45. tanévre. — Iskolatagoztási jegyzőkönyvek, évi iskolai és vallásait tanúsítási jelentések a kerületi tanfelügyelők által július hó 31-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz betérjesztendők. — Nyugdíjajutalmak az iskolantartók által befizetendők.

HIREK

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság Sebő Pál magosi plébános a vezérkék espedri kerületi tanfelügyelőjévé kinevezte.

Igazgató-tanítói kinevezés. Az Egyházmegyei Hatóság Pohl István, abaligetis róm. kat. tanító az abaligetis róm. kat. népoklika igazgató-tanítójává kinevezte, s egyben a mecserekrákói róm. kat. népoklika, továbbá a mecserekazáki és tekeresi róm. kat. népoklika előkészítő tanfolyamok igazgatójává is megbizta.

Tanítói kinevezés. Gáspár Imrét a szakszi II. sorszámú tanítói állásra rendes tanítói minőségben; Báter Annát a magyarkeszi II. sorszámú tanítói állásra ugyancsak rendes tanítói minőségben nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

KÖNYVISMERTETÉS.

Tamás József, népművelési titkár: **Gyakorlati tanesok a népművelési előadások sikeres megrendezéséhez.** A szerző nagy körültekintéssel és pedagógiai rátermettséggel foglalta össze azokat az útmutatásokat, amelyek nélkül a népművelés nemzetevel és nemzetépítő munkájának nem éri el a kitűzött célt. Ezzel a munkájával a magyar társadalom útféleit járta kezét, hiszen a mai sorsodóttól a népművelés már nemzeteveléssé fokozódott. Szükség van arra, hogy magyar népünk sokszor gyűlösk magunk körül és az „elő szó varázserőjével” tájékoz-

taszuk, felvilágosítsuk, művelődési szintjét emeljük, mert „ahol a szellem, ott a győzelem”. A szerző a siker titkát magában a népművelésben látja. „Tudjunk kell, hogy a népművelési előadások terén a siker elsősorban miben van és ezért itt hasznosnak csak akkor tudunk elkötni ha a munkára komolyan, tervszerűen készülünk, mert aki magának és embertársainak hasznos szolgálatot akar tenni, annak hosszú és fáradságos munkára kell előznie tonnie”.

Ez a gondolat szülte a közhérsébszót gyakorlati tanácsokot. Művésen sora veszi az előadás célját, amely az életre való ismeretek tanít, magyart és embert nevel; a nyagát, amelyet a testi és lelki szükség szab meg. Típusokba sorolja az előadó egyéniséget és gondolatának menetét nagy pedagógusok meg kiművelt emberek megállapításával támasztja alá. A helyes előkészület módját a következőkben foglalja össze: 1. tárgyi előkészület, 2. pedagógiai előkészület, 3. módszertani előkészület, 4. nyelvi előkészület. Sok gyakorlati tanácsot tartalmaz a Mire egyeljünk az előadásoknál? c. fejezet. A módszer, szemléltetés és a szervezés kérdése is a gyakorlati megvalósítás szintjén mozog. Majd hősösen ad az erkölcsi világ, a gyermeknevelés és otthonnevelés, az egészség, a történelem, a földrajz az iradalom, a gazdaság, a természettudomány, a polgári jogok és kötelességek, stb. köréből előadássémákat. A mű szerzőjének érdeme, hogy röviden és világosan összefoglalja, mit és hogyan tehet a népművelő a magyar nép érdekében szolgálatában.

A füzét ára 2 pengő. Megrendelhető: Tamás József népművelési titkárnál, Kaposvár. (Csékkaszámja: 28.257.)

LÁPSZEMLE.

MAGYAR TANÍTÓ. Az Országos Általános Tanító Egyesület hivatalos lapja. Havonta jelenik meg, előfizetési díja évi 5 pengő. A XXIV. évfolyam 4. számában a vezérkék azokról az elvekről és gondolatokról szót emeltek Kossuth Lajos a nevelés- és oktatásügyvel kapcsolatban vallott és hirdetett. Kossuth apánk szerint a közoktatásügy életkérdés, mert az iskolák felállítását az általa előrendelt kötelességük jelöli meg. Elteküresítve c. rovatban Szervezzük és szervezzük! címen igen időszerű kérdést boncol Molnár Ferenc. Egy régi átom megvalósításáról kád, amelynek hiányát valamenynyen érezzük! A magyar tanítóságunk minden egyes tagjára tábor! Meg kell teremteni a tanítói egységet, mondja a cikk írója, hogy ezzel is példát mutassunk a nemzetnek és hogy velünk együtt az országépítő és nemzeti-nevelő munkánk eredményeit is el ne sópörje a meg mindig fokozódó dábbel tomboló és szinte már kéjesen tobzó világágés. Foglalkozik továbbá azokkal a tényezőkkel, amelyek minden mozgalomnak eleve számonkell, Az ügyseg kialakítását gátló és elősegítő tényezők számbavétele után elismeri, hogy még jelentős számú és súlyú akadályt kell legyőzni, de mindezek ellenére is szilárd a meggyőződésünk és erős a hitünk, hogy a teljes tanítói egység mégis létrejön!

Szerkesztői üzenet.

Tűbbeknek, KLEINER ROSENGERTEN. A tanítófüzű számára ima- és éneknyom. A legkisebnek a szentmiszt szemléltető képekben mutatjuk. Nyelvezete könnyed, érthető. Az imák és énekek a „Rosengarten” könyvont. E kiadással arra törekedünk, hogy olvasóinknál fogva minden tanuló kézzel kaphassa.

Szerkesztésért és kiadásért felül: Szabó Géza. Kiadó a Pécsegházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyletül. Háladály Nyomda Részvényirtárság Pécs, Király-ut. 11. sz.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén. Szabó Géza.

Előfizetési díj 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incezdó Dénes-utca 9.). (Pani Otthon), hová a lap szemléi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámadoók is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakaréprekérzattal befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1944. július 1.

XXXIII. évfolyam, 7. szám.

Miért kedvelik a gyermekek a kalandos tárgyú könyveket?

(Folytatás)

A szakírók közül többen azt mondják, hogy a harczi élményszükséglet adja a gyermek kezébe a kalandos tartalmú könyveket. Ezt olvasva kérdezzük: Miért urálja a gyermekek lelkét bizonyos életkorban annyira jellegzetesen az ily élményszükséglet? Mi ennek a „harcsi” élménynek rendeltetése a fejlődés általános mentén? Feleletünk: lelki edzés, tapasztalatgyűjtés és lassú előkészítés az élet veszélyes helyzetében való helytállásra.

A veszélyes helyzetekben való helytálláshoz elsősorban a félelemmel szembeni megvédőzói szükséges. Ezt létrehozza a veszélyes való szerencsésévégi játék. A veszélyes helyzeteket egyszerre vonzó és taszító halatás is van a gyermek lelkeire. Ez a veszes érzélmál állapot urálja akkor is, amikor a tippel játszik, fára mászik, veszélyes helyeken járkál, különféle esztentéseseket vesz részt. A vonzásnak és tasztósnak ily egybekapcsolódása kellemes és izgató érzést okoz.

A kalandokat olvasó gyermekek többsége is elsősorban a félelem, az izgalom, és vesztelen veszélyes való játékok keresi. Beismerik, hogy ha a leirt kaland veszteljen, akkor nagyon unalmas, egyhangú s az olvasmány annál izgalmasabb, minél vesztelésebb. Olvasás közben a gyermek lelkéig is, testéig is az olvasmány hatása alá kerülhet, s idegizgalma a cselekmény előhaladásával, bonyolódásával párhuzamosan fokozódik. Befejezéskor, a vesztés szerencse kiemelte után pedig bizonyos fokig megvédőzve teszi le a könyvet. Ha egyebet nem is, azt feltétlenül megtanulja, hogy a legsötétebb helyzetekből is lehet szabadulni, csak nem szabad feladni a reményt, hanem minden erőt, leleményességet és ügyességet bele kell vinni a küzdelembe.

A veszélyesbe való helytálláshoz a félelem szembeni edzéségen kívül szükség van bizonyos ismeretekre, tapasztalatokra,

különböző ügyességekre, fogásokra, fortélyokra, melyek alapot adnak az önbizalomnak és lehetővé teszik a helyes cselekvést. Az olvasó gyermekek mindezek megszerzésére is tudatosan felhasználják olvasmányukat. Figyelik a szereplő emberek tulajdonságait, a különböző jellemeket, megjegyzik a változó helyzeteket, megközelítési, rejtezési, támadási, védekezési és szabadulási módokat, ellesik az egyes fogásokat és ügyességeket. Tehát az olvasás tudatos tapasztalatgyűjtési lehetősége is a gyermekek számára.

Van még egy harmadik tényező is, mely nélkül veszélyes helyzetekben senki meg nem állhat helyét. Ez az idegrendszeri kellő egykarioltottsága a vesztés körülményeinek, várható vagy meglepő fordulatainak gyors felismerésében, helyes megítélésében, a gyors, de higgadt elhatározásában, valamint a cselekvések biztos irányításában. Kérdés: biztosítják-e, ill. fejlesztik-e ezeket is a kalandos olvasmányok?

Hogy e kérdésre megfelelőhünk, fontoljuk meg a következőket:

Minden szerzett ismeret után úgy éri a gyermek, hogy ügyessége, ereje, teljesítőképessége lényegesen megnövekedett, most már ő is tudja, mit és hogyan kell tenni. Ennek az lesz a következménye, hogy olvasás közben a vesztőves fordulatokkal kapcsolatosan felléző félelme mind gyengében jelentkezik. Ez lehetővé teszi, hogy az olvasó gyermek képzeletben mindjohban átalakuljon cselekvővé, azaz személye a hőssel egészen azonosuljon. E fokon teljes idegzettet veszi ki részét az események átéléséből, a küzdelemből. Feszült figyelemmel lesi az ellenfél cselekvéseit, élnék képzelettel maga elé állítja a helyzeteket, felkészül a várható fordulatokra, tervetk szót, határoz, cselekszik, utjong, s a végén bátor győztesnek érzi magát. De közben nemcsak az izgalom elít, hanem felszabadul lelkeben sok más

erő is a bátorság, a tetélő, az akarát, az elhatározottságot, a részvét, a nemes célok értékelése, a nemtelenség elítélése, a hazafias és szociális érzés, stb. Elfogadható tehát az az állítás, hogy a kalandos tartalmú történetek olvasása az idegrendszer és az egész lelki élet sokoldalú gyakorlata is a gyermek számára, s mint ilyen, értékes eredményekkel jár.

Az elmondottak után választ adhatunk a címben felvetett kérdésre. Csak még azt a fontos tényt kell kihangsúlyoznunk, hogy az idevágó hazai és külföldi vizsgálatok igen egyező eredménnyel jártak. A magyar és nem magyar, a jómódú és szegény, a gondosan nevelt és elhanyagolt gyermek egyforma értelemben nyilatkozik a kalandos olvasmányokról. Úgy látszik olvasás közben valamennyien egyazon parancsnak engedelmessékednek: a természet törvényének, mely a fejlődést megszakíthatatlan láncolatban irányítja. Ebben a folyamatban minden a magától nyilván és idelelre jelentkezik, hogy az egyén felkészültsége a jövődől, harcot és fejlettséget kívánó létközlésére.

A 10–14 éves életkor a testi és lelki erők fokozottabb kifejlesztésének és foglalkoztatásának ideje, és erre a gyermeknek megvan a maga sajátos, a felnőttek szemében sokszor kezdetlegesen látszó eszközei, amelyek segítségével élet-szükségleteit, tanulási igényeit, vágyait és törekvéseit kielégítheti. S ha ezt természetes módon teljes mértékben nem sikerül elérnie, akkor kerülül onto kísérli meg erőinek érvényesítését. Ezért veszi kezébe és szót olvasása oly szeretettel a gyermek a kalandos történeteket, mert kíváncsi alkalmas arra, hogy pótkielégülést nyújtsanak neki az életkorra oly jellemző fejlődési szükségletek terén.

Befejezésül vonjuk le az elmondottakból adódó tanulságokat.

Első tanulságunk ez legyen: közvetlenül a kamazsokor előtt és a kamazsokorban a főügyeknek sok oly erőmennyre van szükségük, mely próbára teszi és előremozdítja a bontakozó testi-lelki erők képességeit. Ezért adjunk neki alkalmat a sportolásra, a küzdő játékokban való részvételre. Küldjük őket eszerkes- és leventeláborba, különböző versenyekre, vigyük magunkkal kirándulásokra, vadászatra. Tegyük lehetővé, hogy tervehessen, építhessen, kísérletezhessen, s ha kedvet mutat hozzá, vegyen részt tevékenyen házi, ipari és gazdasági munkáiban is.

Második tanulságunk így szövegezendő: az olvasmány sokszor igen nagy haszánt gyakorlata a gy. lelki világára, erősen foglalkoztatja képzeletét, felszabadítja észlelési vágyát, megmozgatja akarát. Rendkívül fontos tehát, hogy megövjük a ponyvairodalom sokszor igen káros következményeitől. A gyermekeink bűnököt könyvei közt mindig megtaláljuk a revolvens regények különböző fajtáit. De egyben be kell látnunk azt is, hogy nem elég a tiltás, a

szigorú ellenőrzés, a könyvek elkobzása és a bűntelenség. Gondoskodnunk kell arról is, hogy a gyermeknek hozzájussanak az általuk óhajtott élményeket nyújtó, de tartalmilag nemes, irodalmilag értékes könyvekhez. Sajnos, e téren még az ifjúsági írónak és a könyvkiadónak is lenne sok tennivalójuk. Bár ma már örvendetes haladásban vagyunk szemantail.

Harmadik tanulságunk: Igyekezzünk a gyermek természetes fejlődésének rendjét megismerni és így a gyermeket megérteni. Mindig tartssuk szem előtt, hogy a gyermek fejlődését nemcsak mi irányítjuk, hanem elsősorban a Gondviselő által beelőtelt belső hajtóerők, és ha ezeket figyelmen kívül hagyjuk, a gyermek rendkívül nehéz helyzetbe kerül. Vagy erőt vesz magán és elnyomja belső indításait, s így fejlődése felléteül egyoldalú, hiányos lesz, vagy pedig védekező és megtévesztő eszközökbe használ velünk szemben, így kerülhet a meg nem értett gyermek az alkodkodás, a létezésüködé, a fillentés, a hazugság és a lopás útjára.

Ertsük meg a gyermekeket! Ösztönös vágyait követő gyermek, ha néha kerülül onto is, de mégis csak azt akarja, amit mi. Testileg erős és ügyes, lelkiilek sokoldalú, értékes és bátor akar lenni. Ázas keresi a tökéletes kifejlődést, hogy támasza lehessen majd családjának és értékes tagja nemzetének. F. J.

Püspöki rendelet.

1092/1944. isk. szám. „Láthatár” című kultúrseml. A „Láthatár” nemzetiség tudományi munkaközösségének támogatása mellett a „Láthatár” e. kultúrseml. immáron tizenkettödik éve folytatja nemzeti szempontból rendkívül fontos munkásságát, melynek egyik feladata az, hogy a túlnyúl elszakított és elvándorlott magyarok életét a haza magyarságával megismeresse, másik feladata pedig, hogy az 1938. óta terítelték örvendésben meggyarapodott ország anynyira fontos nemzetiségi kérdésével foglalkozzék és ezt a kérdést a hazai közvélemény előtt tárgyilagosan és higgadt tudományossággal ismertesse. Kívánatosnak tartom, hogy mindazok a népisoklak, amelyekben az oktatás egészében vagy részben valamely nemzetiségi nyelven történik, a „Láthatár” e. folyóiratát legalább egy példányban megrendeljék. Mindezekre való tekintettel, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak megkeresésére, megengedem, hogy szóbanfolyóirat a tanítói könyvtárak részére, amennyiben az iskolai költségvetés keretében fedezet biztosítása akadályba nem ütközik, az iskolai példányt területhez beszerzessék. Az évi előfizelési díj 16 pengő. A folyóirat megrendelhető a „Láthatár” 16 pengő. A kultúrseml. kiadóhivatalánál, Budapest, VII. Baross-tér. 5. Az előfizetési díj beüldelhető a m. kir. postakártyaképzőpénztár 49.032. sz. csekszámláján.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

ad 807/1944. szám. Ingatlanok juttatása népisoklakok számára. A Katolikus Iskola folyó évi rendelkezésére való hivatkozással utasítom a felügyeletet által álló összes róm. kat. iskolák helyi hatóságait, hogy a rendelkezés végrehajtásáról folyó évi július hó 15-ig hivatalomnak oklevélről tegyenek jelentést.

1053/1944. szám. A politikai községek iskolafenntartási kötelezettsége. Felmerült esetből kifolyólag a m. kir. V. K. M. Úr 130.583/1944. X. ú. o. számú rendelkezével azt az évi jelentendő határozatot hozta, hogy a politikai községek iskolafelépítési és fenntartási kötelezettsége nem korlátozódik a Canonica Visitatio felvételének időpontjában mutatkozott szükséglet mértékére. Az évi döntés annak fontossága miatt az alábbiakban meghatározást végett közlöm:

„A ----- rk. egyházközségnek, mint a ----- rk. népisoklak jogi fenntartójának elnöke felhívásigalati kérelemmel fordult hozzám ----- rk. népisoklak elnökének 1944. október 27-én kelt 18.823/1941. számú véghatározatát ellen, melyben a főszoigabiro I. fokú véghatározatot jóváhagyta. ----- rk. népisoklak elnökének 1941. évi augusztus 25-én kelt 37.000/1941. számú határozatában a ----- rk. egyházközség elnökének azt a kérését, hogy közelebe a ----- politikai községet a ----- rk. iskolafelépítési és kántorintartói lakás felépítésére, elutasította.

„Az egyházközségi elnök felhívásigalati kérelmére a következőképpen határozom:

„A kérelemnek helyt adok. Az I. és II. fokú véghatározatot megváltoztatom.

Kötelezem ----- politikai községet a ----- róm. kat. népisoklak épületének és kántorintartói lakásának szükség szerint felépítésére vagy tartozására.

Megokolom: ----- róm. kat. plébánia irattárában őrzött 1828. évi november hó 24-én kelt Canonica Visitatio IV. sectionja szerint: Scholarem Domum et Ludimagistri cum accessoriis aedificiis tam in Pago ----- quam in ----- erigit et conservat Communias.”

Az 1828. évi augusztus 1-én kelt Canonica Visitatio 10. §. 3. pontja szerint: „Domum Scholarem et Ludimagistri cum accessoriis in Pago ----- erigit et conservat Communias.”

Mindkét Canonica Visitatio tehát egybehangzóan állítja meg az iskolafelépítési és kántorintartói lakrak, azok felépítésére és fenntartására ----- politikai község kötelezettségét.

Az alisanban határozatának idokolása téves. Az iskolafelépítési és fenntartási kötelezettsége nem korlátozódik a Canonica Visitatio felvételének időpontjában mutatkozott szükséglet mértékére. ----- község iskolafelépítési kötelezettségének az épület egykor való felépítésére nem tett egyezsmindenkorra elegendő iskolafelépítési kötelezettségének, mely az e kötelezettség mindannyiszor újból fellép, valamint az az építés szükségessége újból mutatkozik, vagy az iskola bővítése szükségessé válik. De azért sem tehető elegendő ----- község a Canonica Visitatio által foglalt kötelezettséget, mert a „conservat” szóval megjelölt kötelezettséget abban az esetben, ha az

épületnek újból való felépítésére való szükségessé, csak pontatlanul fejteltette, mert az épület tökéremet. Ez ellen a határozatom ellen jogorvoslatnak helye nincs.”

1054/1944. szám. Népisoklak tanmenetek bemutatási kötelezettségének mellőzése. A bíboros hercegeprimás úr 4151/1944. számú rendelkezésére (megjelent a Katolikus Tanügyi Közlöny folyó évi június 15. számban), mely az 1944. évi iskolai évre készíttendő ideiglenes népisoklak tanmenetről szól, az így fontosságára való tekintettel, megfelelő eljárás végett, kifón is felhívom a felügyeletet által álló összes róm. kat. népisoklak igazgatóinak és tanítóinak figyelmét.

1089/1944. sz. Az iskolakötelez léánygyermek foglalkoztatása a nyári szünetben. Hivatkozással a pécsi Tankerületi Kari, Főigazgató úr 3414/1943–44. sz. megkeresésére, felhívom a felügyeletet által álló összes katolikus iskola igazgatóit, hogy a községben működő katolikus léánygyűlésület, legyen az Kalász, D. L., Mária Társulat, Missziós Léánygyűlésület, stb. „előkészítő csoportja” azonnal beszerveztesse a most folyó iskolai szünet alatt a községben tartozó összes iskolakötelez léánygyermekket a betöltött 11-ik életévétől kezdve.

Ezen léányifjúsággal helenként bármely megfelelő napon és időben legalább 3 órán át foglalkozzék egy erre alkalmas női tanerő a vállalkoztatásának vezetésétől kólymolt, illetve más katolikus léányifjúsági vezetőlafolyamot végezt egyén. A jelzett léányifjúság az a foglalkoztatásán köteles résztvenni. A női tanerő a vezetés köteles vállalni. Az iskola erre a célra használhatba veendő, ha nincs már más alkalmas székhely a léányifjúsági egyesületnek. Amely községben nincs még katolikus léánygyűlésület, ott elsősorban egy ilyen katolikus léánygyűlésület kell megalkalítani az igények és lehetőségek szerint, vagy a Leventelány-gyűlésület megalkalítása szorgalmazandó, de addig is, míg valamilyen egyesület megalakulna, a léányifjúsággal már a jelzett módon foglalkozni kell és erről hivatalomnak július 20-ig jelentés teendő. Az a cél lehezen mindenki szemé előtt, hogy a hosszú szünet alatt a léányifjúság nem maradjon teljesen nevelés és oktatás nélkül. Tehát nem az egyesület alakítása van a hangsúly és különösen nem volna helyes a meglévő egyesületek bomlasztása és az oklatlan versengés eliditása.

A számításhba vehető léánygyűlésületek központjainak címei: „Kalász” (falsi léányok részére). Egyhym. központ: Dr. Cserháti József kaplán, Újpeleter, Baranya m. Orsz. központ: Budapest, XII., Pagnony-ú. 8. „Katolikus Dolgozó Léányok Egyesülete” (ipari munkát végző léányok részére). Egyhym. központ: Dr. Patton János plébános, Pécsygyáróros. Orsz. központ: Budapest, VII., Rákóczi-út 4. „Mária Gyermek Társulata”.

1647/1944. sz. Iskolafelügyeleti jogcsútvány. A felügyelet alá tartozó és Baranya vm. területére eső népiskolák helyi hatóságaival tudomástétel és mihezartás végett közlöm, hogy a pécsi tank. kir. főgázgató úr a Baranya vm. és Pécs szab. kir. város kir. tanfelügyelői hivatalához beosztott Rostás Pál, áll. népiskolai tanító részére az iskolafelügyeleti jogcsútványt megadta. Felhívom az érdekelt iskolai helyi hatóságokat, hogy nevezett iskolafelügyelői iskolafelügyeleti tevékenységében támogassák.

Határidő-émlékeztető október hónapra.

- 5-ig: Az „Ostálybeszámoló” c. tanügyi statisztika beküldése. A szükséges nyomtatványokat a kir. tanfelügyelő hozzájárul rendelkezésére. Az úrlapokat az október 1-i állapotnak megfelelően, 5 példányban kell kiállítani. Három példány a kir. tanfelügyelőnek, egy a körzeti iskolafelügyelőnek küldendő, az ötödik az iskola irattárában marad.
- 6.: **Nemzeti gyásznap.** Intenzistétel, iskolai ünneplés. Az iskola épülete k. kell tűzni a gyászolagot.
- 7.: Az igazolatlan mulasztók kimutatásának beküldése a közs. előjárásnak.
- 15-ig: **Jelentés a beírási díjakról** az egyh. főtanfelügyelőnek és a kir. tanfelügyelőnek. A jövő évi költségvetés elkészítése. (Ahol nem a politikai községi iskolák tartanak.)
- Tanítóstületi gyűlés.** A jvk. jóváhagyás végett, 8 napon belül a kir. tanfelügyelőhöz küldendő be. (Rsz. 279. §) Ezen a gyűlésen ismeretlenni kell a Nyomatékos Lapját. (22.560/1926. sz. VKM. r.)
- 15.: **Szorgalmi idő kezdete a felső tagozatban.** Az igazolatlan mulasztók kimutatásának megküldése a közs. előjárásnak.
- 16.: A **fités első napja.**
- 18–26.: **Magyar Hét.** Valamelyik tanítási órán a tanító felhívja a tanulókat figyelmét a magyar író pártoltságára, illetve a magyar árt. vásárlásának országos jelentőségére. A tanítót követelő a Magyar Hét jelentőségét írásbeli dolgozattal is ki kell tölteni. (28.441/1922. sz. VKM. r.)
- 30-ig: Az igazolatlan mulasztók kimutatásának megküldése a közs. előjárásnak.
- 30-ig: **Igazolási riasztó-gyakorlat.** (Rsz. 219. §, 108.178/1938. VKM. r.)
- A **tanfelügyelő** adatainak beküldése a kir. tanfelügyelőhöz. (Népis. Utasítás. 8.)
- A **gyakorlóvezető részére** hat, illetve tizenöt ószi munkanap megtartása. (Rsz. 24. §, Népis. Utasítás 21. §.)
- A **tanári fásitások** céljára szükséges facsemeték igénylése a területileg illetékes m. kir. erdőgazdálkodásról. (73.296/1922. sz. VKM. r.)
- Az **igazgató első látogatása** az összes osztályokban. (Rsz. 276. §.)
- Az **iskolaferentariót** terhelő nyugdíjirányító befizetése.
- 31.: **Takarékossági nap.**

HIREK

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság **Hingyi István** a szökei, **Várdi Imrét** a májsi I. sorszámú, **Tihanyi Bélát** a velényi tanítói állásokra rendes kántortanítói minőségben; **Harmati Józsefet** a korpádi, **Bálint Lajost** a gyümölcsényi tanítói állásokra helyettes kántortanítói minőségben; **Dallos Györgyné** szül. Eberhardt

Mártát a naki I. sorszámú, **őzn. Kanyó Ferenét** szül. Nagy Mártát a sátorhegyi I. sz. sz. és **Móser Jánosné** szül. Varga Máriát a kocsojai I. sorszámú tanítói állásokra rendes tanítói minőségben kinevezte.

Saághy Dénes siklósi róm. kat. kántortanító, róm. kat. szék., hazafias kötelességének teljesítése közben bombátámaszkodás következtében hősi halált halt. A holdgölgöt hüllt temető f. évi szeptember hó 25-én Siklóson helyezték nagy részvét mellett örök nyugalomra.

Dorfmeiszter Endre a külfüregdi urad. róm. kat. népiscola

hat esztendőn keresztül volt tanítója, tart. zászlós, a hazafért hősi halált halt.

TIJÓZSÓNAPOS KERESKEDELMI TANÓLYAMOT azil Budapesten a BAROSS SZÖVETSÉG 17. évfélének beütött keresztény ifjak és leányok számára, akik a polgári iskolának vagy a gimnáziumnak legalább 4 osztályát elvégezték. Beiratkozásnak közzétételében **érettéget, vagy tanítóképzőintézet** végezt ifjak és leányok is. Tanfolyamok: kereskedelmi és jogi alapismeretek, magyar kereskedelmi levelezés, könyvtel, kereskedelmi és politikai számítás, gyorsírás, gépjárművezetés. Beiratkozás első október hó 14-én d. u. 3 órakor kezdődnek és délután 3-tól 7-ig lesznek. Beiratkozási díj 40.— P. Tandíj 300.— pengő, mely hávi 30.— pengős részletben is fizethető. A beiratkozásiakhoz benyújtandó a születési anyakönyvi kivonat és az iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány. Beiratkozási pontszámoként d. e. 9-10) 2-ig és d. u. 5-10) 7-ig VII. V. utána 9. szám alatt behatározott feltételek beiratkozásiakhoz a születési anyakönyvi kivonatnak, az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványnak, az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványnak és 40.— P. beiratkozási díjnak postán való beküldésével.

ETL KERESKEDELMI ESTI SZAKTANÓLYAMOT nyit Budapesten a BAROSS SZÖVETSÉG olyan keresztény ifjak és leányok számára, akik nappal iszletben vagy iradban vannak elfoglaltak, vagy az esti órákban nyereségesen alapított kiképzést a beosztásuk és hivatali ismertetésükkel. A szaktanólyam 1944. október 1-én kezdődik és 1945. február 28-ig tart. Beiratkozás közzétételében d. e. 9–2-ig és d. u. 5–7-ig. A beiratkozásiakhoz benyújtandó a születési anyakönyvi kivonat és a polgári iskola, vagy gimnázium IV. osztályának elvégzését igazoló bizonyítvány. — **Fizetendő díjak:** Beiratási díj 30.— P. mely egy összegben fizetendő, Tandíj 100.— P. mely hávi 20.— P. részletben fizetendő.

Beiratkozás kereskedelmi szaktanólyamára. A Vallás-és Közoktatásügyi Miniszter Ur megengedte, hogy mindazok a fiúk, akik a gimnázium vagy a polgári iskola IV. osztályát sikerrel elvégezték és valamely okból fogva nem nyerték felvételt a gimnázium V. osztályába, vagy a kereskedelmi középiskolába, a Baross Szövetség Tíznapos Gyakorlati Kereskedelmi Szaktanólyamára irratkozhassanak. Az előadások október 2-án d. u. 3 órakor kezdődnek. Beiratkozás Budapestben, VIII. V. utca 9. sz. a. lehet napoként d. e. 9–2-ig és d. u. 5–7-ig. Távbeszélő: 139-488. — Érdeklődők kérjenek tájékoztatást.

A **PÉCESEGYHÁZMEGYESI ISKOLAI FIZETÉK** megkezdésére a Hatóság Nyomda RT-hez a közs. kizsállatás a megrendelés sorrendjében folyó hó 30-ától kezdve postán utánvétellel történi. A Haladás RT-nak a mostani viszonyok mellett — sajnos — nem módjában van a megrendelés szállítását elvégezni, mint am a bizalomhiány, hanem a viszonyok kényszerének következménye. Amennyiben az irkák a megrendelő illetéklen kivánnak átvenni, úgy azonnali értesítést kérek.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Szabó Géza.**
Kiadó a Pécesegyházmegyei Róm. Kat. Tanfelügyelőst. Haladás Nyomda Részvénytársaság Péc. Király. u. 21. sz.
A nyomdát érlel: Dvorsky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

Főtitkarsalendő Egyházmegyei Hatóság
Pécs

A pécesegyházmegyei tanhatóság hivatalos közönye.

Népköztudatossági ható közlön.

Feladó szerkesztő:

Megjelenik minden hónap elsőjén.

Szabó Géza.

Előfizetés díj 1944. évre 6 pengő.

Tagdíj 1944. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSE: Pécs, Inczay Dénes-utca 9., (Pani Olthor), havó a lap szelteméti részét illető minden költséget, hirdetésért és reklámokért is kifizendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakaréknépzési befizető-lapon küldendő be.

Pécs, 1944. október 1.

XXXIII. évfolyam, 10. szám.

Stílus és forma a nevelésben.

II.

Az életértelet, életmegnyilvánulás mindenütt elő. Ennek megfelelően kell nevelni, az idő életérteletében, az idő stílusában. Ma nem nevelünk S hogy ez mennyire igaz, mutatják az iskolafelügyelőnek is, melyek által az iskolai főszempontok is változnak, hol az egyik, hol a másik tárgyra fordítanak nagyobb gondot.

A mi a mai idő stílus és életértelet, életmegnyilvánulása? Egy stílus és formát keresünk időben, mint a mai kor, először a stílusmerekét kell kidolgozni, a stílusmerek, melyek a kiforrított és változtatlan stílusformát állítják elő.

Mi a stílusform? Micsoda pl. a barokk stílus eleme? A barokk stílus eleme a gót lempított, legörbített, lekerített vonalmenet. Tehát általános fogalmazásban: a rész harmóniája az egészben és az egészhez. Amint a barokk művészetben az egyes vonalak lekerekítés, legörbítése, a gót szerkezetet egészen másképp alakítja át, mint amilyen a kimondott gót szerkezet volt. Ezek a legörbített vonalak az egész szerkezetet saját magukhoz alakítják, hogy harmónia legyen, mert ha nem, akkor nem lesz az eredmény művészi, hanem torzó. Tehát a stílusmerek adják az egésznek az értelmét, t. i. a szerkezetnek, a stílusnak. Mint a mozaikban az egyes, önmagában teljesen különálló üvegdarabok színe és helyzete alkotja az egész képet, így mondatokban, hogy a stílusmerek nem más, mint értelemdák az egésznek a rész által. A stílusmerekkel kell kidolgozni, ezáltal a részt vonatkozásba hozni az egészhez. A szemlekielőt tehát a nevelésnél is — azonban a viszony fordított, nem az egyszerű az általánosra, hanem az általánosról az egyesre kell jutnunk. Hogyan egyeztetőthők meg azok az örök gondolatok, melyek változatlanok, hogyan tudjuk legjobban és legkönnyebben megvalósítani őket az idő, a kor szemlekielő?

A stílusmerek a rész viszonya az egészhez, s ennek harmónikusnak kell lennie. Ha a rész, a stílusmerek nem sikerül, felbomlik az egész, a

harmónia az egészben. Pl. igazságosság, szociális érzékre nevelünk, ezek csak része, nevelési vagy stílusmerek. Ha valaki igazságos, kedves és okos, de nem alázatos, akkor a harmónia, az egész már zavart, s a különböző életkörülmények befolyása alatt annyira ennek a hibának hatása alá kerülhet, hogy nem tűnik fel sem igazságosnak, sem kedvesnek, sem okosnak.

Hogyan hozzuk egység? Az alapművelés, szociális érzékre nevelünk, ezek csak része, nevelési vagy stílusmerek. Ezeket az érzényeket kell kiképezni és kristályosítani, s akkor rámutatni, rávezetni, hogy mennyire nem fér össze ezzel az érzényvel ez vagy az hiba. Pl. a tisztaság, a nem kimondott szent embereknél, bizonyosok keveltségével és bizonyos keménységével van összefüggésben. Legalább nagyon sokszor így mutatja az élet. Tiszta, tehát ény, ha azonban tovább is tiszta akar maradni, akkor alázatosnak kell lennie; nehogy azonban saját rossz tapasztalatától jussan az aláztság, hoz, már előre rá kell nevelni, hogy így a harmónia, tisztaság-alázat létrejön. Akkor nem kell az életkörülményektől félni, a próbákat ki fogja állni.

A rész egységbe kell hozni az egészhez. Ez az ideál által lesz lehetséges, az ész ideálja, logosak által. Az ideál kiépítésében képességek vannak, így 1. a megismerési képesség, 2. az alkotás, a kapcsoló képesség az értelemben, felgyűverezve a nyilvlatkoztatott igazságokkal, 3. az absztraháló képesség. Ezt a három képességet az idő befolyásolja, hogy „hogyan alkossák a megismerő elemeket egy lényre, ideálra, amelyben benngyolaglatat az örök, de az elképzelésben benne van azonnal a lehetőség is, hogy „hogyan és „miképpen” lehet az örököt, a változatlan praktikusan megvalósítani. Az ideál alkotja a kontúr, a keretet a környezet viszonyában s ennyiben függ is — a megvalósításban — a környezetétől, mint ahogy a festmény függ a fénytől, a megvilágítástól.

A három előbb említett tényező az ész, az értelem ösforrásai. Azonban amint láttuk, mű-

diákpaktár, eszkerészapat) működését minden igyekezettel biztosítani kell.

4. Tekintettel a tanulók több szabad idejére, gondoskodni kell az ifjúsági könyvtár zavarlatlan működéséről.

Amenyiben a fentiek végrehajtása tekintetében bármi nehézség merülne fel, hivatalomtól további utasítást kell kérni.

A mai történelmi időkre való utalással felhívom a felügyeletet annak álló népiskolák tanítóit, hogy jelen rendelkezésemmel buzgóssággal és lelkiismeretesen tegyenek eleget.

1758/1944. sz. Iskolakötelesekorú közép- és középfokú iskolák magántanulóit népiskolák beiskolázása. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi szeptember hó 7-én, 158.873/1943. X. ü. o. szám alatt, fenti tárgyban kell, valamennyi tankertület kir. főigazgatóhoz és kir. tanfelügyelőhöz írott rendelettel tudomásvétel és sorozó mihezartás. Végül alább közlöm a felügyeletem alatt álló valamennyi római kat. népiskola helyi hatóságaital:

„Az iskolázási kötelezettségről és a nyolcosztályos népiskoláról szóló 1940/XX. tc. végrehajtása során felmerül az a kérdés, hogy azok az iskolakötelesekorú gyermekek, akik közép vagy középfokú iskolába magántanulóként iratkoznak be, tartoznak-e egyidejűleg a népiskola megfelelő osztályába is beiratkozni és azt rendszeresen látogatni.

A fent közölt kérdésre vonatkozólag tájékoztatásul az alábbiakról értesítem a közoktatásügyi hatóságokat:

Az 1940/XX. tc. 5. §-a a következőképpen rendelkezik:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelettel állapítja meg azokat a nyilvános iskolákat, amelyeknek rendszeres és megszoktatás nélküli történelmi látogatása a tanuló a népiskola felügyelőjének látogatásaital megegyel.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezeket az iskolákat a NU. §-ában állapította meg. Ezek közé az iskolák közé tartoznak a polgári iskolák és gimnáziumok is. A törvény azonban csak rendszeres és megszoktatás nélküli történelmi iskolalátogatás esetében mentesíti a tanuló a népiskola látogatásától. A fenti rendelkezés értelmében tehát a népiskola felső ágazatába kötelesek járni az a gyermekek is, aki magántanuló akar vizsgázni a polgári iskola vagy a gimnázium megfelelő osztályából, azonban ezekbe az iskolákba rendszeresen és megszoktatás nélkül nem jár.

Érte az eredményre kell jutnunk akkor is, ha az 1940/XX. tc. szellemét vizsgáljuk, mely a községi nevelést írta ki célul és a népiskolában is megszoktatás mellett a magántanulás lehetőségét.

„A tudományos ember fő mennyisége az nemzet igazi hatalma.“ (Széchenyi).

Határidő-emlékeztető november hónapra.

1. A VII. fizetési osztályba kinevezendő tanfőnök kiutalás és javaslata terjesztendő fel. (VKM. 110.900/1939.)
2. Halottak napja. A tanulók istentiszteleten és a hősök emlékművénél esetleg tartandó ünnepélyen vesznek részt. (VKM. 18.278/1922.)
- 13-ig: Tanfőtisztelői gyűlés és az értekezlet jegyzőkönyvének felterjesztése.
15. Az igazolatlanul mulasztók kimutatásának beküldése a községi előjárásához.

30-ig: Megtartandó az első szüneti értekezlet.

A vasuti arékek igazolványok kiállításához, illetve érvényesítéséhez szükséges kimutatás felterjesztése a kir. tanfelügyelőhöz. (A kimutatást az igazgató, egyenlőtlen iskoláknál az iskolazás elnök állítja ki és terjeszti fel. VKM. 1770.000/1940.)

A tanító természetbeni járandóságának utolsó részlete a Kiszolgálótudó. VKM. 22.000/1926.)
A Katolikus Tanítói Internátusi Napjainál való ségélyezés németi kérelmek beújítása az elm. to. tanfelügyelőhöz. (A kérelmek felszervező vezetőnek tudvalóval a Katolikus Iskolában évenként közölt iránfelügyelői rendeletek adják meg.)
Az iskolafenntartói terhelő nyugdíjjárának befizetése.

30. Az igazolatlanul mulasztottak kimutatásának beküldése a községi előjárásához.

HIREK

Ujváry Géza plébános meghalt, Ujváry Géza egerági plébános 82 éves korában gyszaadati lelki Teremtőjének. Temetése igen nagy részvétel mellett folyt le.

Tanítói kinevezések. Az Egyházmegyei Hatóság Várkonyi Antall az izabellaföldi tanítói állásra rendes kántortanítói minőségben, Kunusz Antall a baráturi tanítói állásra helyettes kántortanítói minőségben, Benczék Józsefet a mohács-belvárosi kántori állásra kinevezte.

HALADÁS NYOMDA RT. PÉCS

KIRÁLY-ÉS SZENT MÓR-UTCA SÁRK

Egyházmegyei nyomtatványok nagyrafordára.

Szerkesztést és kiadást felel: Szabó Géza.
Kiadó a Pécsegyházmegyei Római Kat. Tanfelügyelet.
Haladás Nyomda Részvénytársaság Pécs, Király u. 21. sz.
A nyomdai felel: Dvorszky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Népközlésügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elején.

Szabó Géza.

Előfizetés díj 1944. évre 6 pengő.

SZERKESZTŐ: Pécs, Inczady Dénes-utca 9/1, (Papa Otthon), havonta a lap szellemi részét illető minden költözmény, hirdetés és reklamációk is kizárólag. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postabiztonsági rendszárral befizető-lapon küldendők be.

Tagdíj 1944. évre 3 pengő.

Pécs, 1944. november 1.

XXXIII. évfolyam, 11. szám.

Baranya vármegye Törvényhatósági Bizottságának tájékoztatója az 1944/45. iskolai évre.

Mostani számunkban az alábbiakban folytatjuk Baranya vármegye Törvényhatósági Bizottságának tájékoztatóját az 1944/45. iskolai évre:

1. Népnevelési anyag kiválasztása és annak tárgyi és érkeletti elkülönítése.

Megyeként három nagy népnevelési körzetre bontja a földrajzi és természeti helyzet, a lakosság felépítésének időbeli különbsége és nyelvi megosztás; népi szokások és népi életviszonyok, gazdasági térségek, és a művelődési különbségek.

A népnevelési anyag kiválasztásánál, azoknak elkülönítését és tárgyi elkülönítésénél ezt vegyük figyelembe.

1. Ormánságban az előadások és tanulmányok elkülönítésként: az egyke elleni harc. Ebben a küzdelemben az ottani népnevelők mintha belefáradtak volna. Ne vesztessék munkáidukat! Tájékoztató tanítások szerepeltek tájajánlói anyag energiájuk! A lófogó fűző magyarságszerzőkkel igyekezze bele az évi 100 minden tagjába az a lelkeskedés, amelyet átutalott, ami képművészeteket árt, hogy feltöltsék ne az ország népeket szemszemből merrelegjen, hanem előszörben az irányítsa, hogy vajon azud nemzetünknek használnak-e, vagy sem. Ez a keresztény erkölcslettel nemzeti öntudat első feltétele annak, hogy megállíthassuk Ormánságban az ősi faj sír felrohantát.

2. A szörényvárosi elg magyarságban az önértékes magyarságtudatot erősítsük le a népi hagyományok felújításával. Hibáik kezdetével ne hízogjunk nekik. Ösztöne nyíltsággal járjuk fel előtűk, hogy nem mindig külső lényezők hatására keszűnek közösségünk kibeszélésbe. Szorgalmas munkával, szakszerű ádással, kemény palatányi fűvel sem megvalósítható, melyből még, talán gazdasszonyképzés tanfolyamot is tartsnak. A házipári tanfolyamokat ne hanyagoljuk el, mert ezek révén több jólelemmel juttathatjuk őket és így megkönyvülhetjük a köztartozásuk teljesítését.

A Vkm. úr minden ONCSA felelnek közrődiót adományozott. Felhívjuk a közrődió kezelőinek figyelmét arra, hogy az elősorban a népnevelés céljait szolgálja. A háború miatti fűtő-és áramtérlepek beszerzése nehéz, ezért

elők a szomszéd község nagybömbi elg magyarság népnevelésére szervezve be őket. A törvény magyar népnevelési körülmények külön jelentést tegyen Bizottságunkhoz, hogy mindeu tekintetben segítségére lehessünk. Szervező munkájának vezető elve az legyen, hogy egyetlen szörényvárosi elg magyar sem maradhat erkölcsi és szellemi gondozás nélkül.

A szörényvárosi magyarok népnevelési körének megszervezését Bizottságunk külön díjazza.

3. Délbaranyában a megszokott elhanyagoltak a magyarság közönségét. Elmutt élvény majdnem minden községben alapmunkaterjesztő tanfolyamot tartotak itt. A folyó tanévben ezeket építve közművelődési tanfolyamokat szervezzenek. Ennek keretében bőséges időt számlának nemzeti iradalmunk és történelmünk ismeretét. Ezzel orvól és önbizalmat öntünk az ottani magyarságra, akik közt még ma is sok a esztendő, kik nem tartják visszatérésüket véglegesnek, mert ismeretlen előtűk a magyarság kulturális és honvédelmi erete.

A levelete és leveletelvény egyesületekre járul itt a feledebe ment népi hagyományok, népszokások és népalók felújítása. Ugyanezek az igazi magyarság szellemű, zamattal iradalmi területek megkezelésére is az ő feladatuk, mert a megszűlés alatt csak a magyarságotól védeni idegen írők könyörömmel engedték el a határon a megzallók.

A megomlott magyar ízlést javíthatjuk és a megszokott által sorvartozott nemzeti öntudatot felerősíthetjük működések esztendőkorral előadások iradalmi értékű, történelmi tárgyi színdarabokkal és népszínművekkel.

VI. ONCSA-TELEP NÉPNEVELÉS.

A folyó tanévben közművelődési tanfolyamot szervezünk részükre. A tanfolyam keretében, akárcsak a múlt évben, most is több időt szentelünk Baranya vármegye főllajának és történelmi eseményeinek ismeretére. A telepeken különösen fontos a népi iskolaközlő nevelés. Részükre a házipári tanfolyamok mellett kisgazdasszonyképzés tanfolyamot is tartsnak. A házipári tanfolyamokat ne hanyagoljuk el, mert ezek révén több jólelemmel juttathatjuk őket és így megkönyvülhetjük a köztartozásuk teljesítését.

A Vkm. úr minden ONCSA felelnek közrődiót adományozott. Felhívjuk a közrődió kezelőinek figyelmét arra, hogy az elősorban a népnevelés céljait szolgálja. A háború miatti fűtő-és áramtérlepek beszerzése nehéz, ezért

